

ՀՀ ԳԱԱ Վ. Համբարձումյանի անվ.
Բյուրականի աստղադիտարանի
գիտական և գիտակազմակերպական
գործունեության
2025թ. տարեկան հաշվետվություն

ՀՀ ԳԱԱ Վ. Համբարձումյանի անվ. Բյուրականի աստղադիտարանի
գիտահետազոտական անձնակազմի ընդհանուր ժողով
Բյուրական, 16 դեկտեմբերի 2025թ.

Ներկայացվող հարցերը

- Աշխարհի աստղագիտությունը և Հայաստանը (1)
- Կարգավիճակները և կառուցվածքը (4)
- Կադրերը, ԳՀ բաժինները, ընթացիկ նախագծերը (6)
- **Գիտական գործունեությունը.** նախագծեր, դրամաշնորհներ, համագործակցություն, հրապարակումները
- **Կարևորագույն գիտական արդյունքները** (14)
- **Հրապարակումները, վերլուծություն** (10)
- **Գիտակազմակերպական գործունեությունը.** մասնակցություն գիտաժողովներին/դպրոցներին, զեկուցումներ, գիտապաստառներ, սեմինարներ, գործուղումներ (19)
- Ենթակառուցվածքային բաժինները (6)
- Տնօրինություն, ԳԽ, ՄԽ
- Ինժեներատեխնիկական ոլորտը (1)
- Տնտեսական գործունեությունը (1)
- Հանրային կապերը (6 + 2)
- Ֆինանսները (4)
- Այլ գործունեություն. դասավանդում, խմբագրում, այլ
- **Կարևորագույն փաստերը և իրադարձությունները** (2)

Հայաստանն աշխարհի աստղագիտական քարտեզի վրա

Աշխարհի աստղադիտարանները՝ 700

Պրոֆեսիոնալ աստղագետներ՝ 30 000 + ֆիզիկոսներ

ՄԱՄ անդամ երկրներ՝ 87; ՀՀ – 25 անդամ

ՄԱՄ անդամ աստղագետներ՝ $11,492 + 1,224 = 12,716$

ՄԱՄ տարածաշրջանային կենտրոններ՝ 10+1, SCWA ROAD

Խոշոր աստղադիտակներ (8մ-10մ)՝ 14

Միջին աստղադիտակներ. 3մ-4մ՝ 30, 2մ-3մ՝ 70; BAO-2.6

Վիրտուալ աստղադիտարաններ՝ 20+2+1, ArVO

Աստղագիտական ամսագրեր՝ 91+ (Afz/Ap+ComBAO)

ՄԱՄ գիտաժողովներ՝ 403 (7-ը՝ Հայաստանում)

ՄԱՄ նախագահներ՝ 34 (Վ. Համբարձումյան 1961-1964)

Աստղագիտական ընկերություններ՝ EAS 32 (ՀԱԸ/ArAS)

Հայկական անվանումներով տիեզերական օբյեկտներ՝ 14,500+

Տարածաշրջանային երկրների մրցակցությունը

ԲԱ կարգավիճակները

ՀՀ ԳԱԱ ԳՀ ինստիտուտ, 32-ից մեկը (1946-2025)
ՀՀ Ազգային արժեք, 3-ից մեկը Հայաստանում
ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտ. կենտրոն, 11-ից մեկը
ԲԱ՝ ՄԱՄ Նշանավոր աստղագիտական ժառանգության ցանկում
ՅՈՒՆԵՍԿՕ MOW փաստագրական արժեքը (2011)
Մարգարյանի շրջահայության թվայնացման նախագիծը՝ DFBS
Հայկական վիրտուալ աստղադիտարանը (ՀՎԱ), 20-ից մեկը
Հայկական աստղագիտական ընկերությունը (ՀԱԸ, 1999)
ՄԱՄ գիտաժողովներով՝ լավագույն 10-ի թվում
BISS ամառային դպրոցները՝ լավագույն 3-ի թվում
EAS 2007թ. (JENAM-2007) տարեկան համագումարը
ՀՀ Ազգային հերոս Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարանը
ԲԱ պանթեոնը՝ ժամանակակից հուշարձանների թվում
ԲԱ ճարտարապետական համալիրը՝ եզակի կառույց (2021)
ԲԱ այգին՝ ՀՀ դենդրոպարկերի թվում (2017)
Գիտական տուրիզմի կենտրոն՝ ՄԱՄ և ՏՀԻ
ԲԱ կրթական և հանրային գործունեությունը (2009-ից)

ԲԱ գիտական ուղղությունները

Հետազոտությունների հիմնական ուղղությունները կապված են անկայուն օբյեկտների և երևույթների ուսումնասիրության հետ.

- աստղառաջացման երևույթ, աստղառաջացման տիրույթներ, երիտասարդ աստղեր,
- միգամածություններ, դրանց կապն աստղերի հետ, առաջացման մեխանիզմն ու էվոլյուցիան,
- գալակտիկաների միջուկային և աստղառաջացման ակտիվություն,
- տեսական հետազոտություններ՝ ճառագայթման տեղափոխման տեսություն, սպեկտրների մեկնաբանություն,
- նոր ուղղություններ՝ աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն, բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա և այլ:

Բազային ծրագիր Ա-3 «Անկայուն երևույթների դերը տիեզերական օբյեկտների էվոլյուցիայում»:

DIRECTOR**SCIENTIFIC COUNCIL****RESEARCH DEPARTMENTS**

Astronomical Surveys

Non-Stable Phenomena

Young Stellar Objects

Astrochemistry, Astrobiology and Exoplanets

Active Galaxies

Theoretical Astrophysics

High Energy Astrophysics

Compact Cosmic Objects and Relativistic Gravity

Archaeoastronomy and Cultural Astronomy

INFRASTRUCTURAL UNITS**Observational Astronomy Department**

2.6m telescope

1m Schmidt telescope

Small telescopes

Observational equipment

Astroinformatics Department

Computer Network and Internet

BAO Webpage

Scientific Library

Astronomical Plate Archive

Armenian Virtual Observatory

Computational Astrophysics, Astrostatistics

Centre for Applied Astronomy**IAU Regional Centre****ADMINISTRATION**

Deputy Director

Scientific Secretary

HUMAN RESOURCES**ACCOUNTANCY****ENGINEER-TECHNICAL STAFF**

Engineers and Technicians

Mechanical Workshop

ECONOMIC STAFF

Drivers

Economic Workers and Gardeners

Security Service

Cleaners

PUBLIC RELATIONS

Promotion and Press Service

External Relations

Fundraising

Event Management

Publishing Service

Excursions Service

V. Ambartsumian House-Museum

Educational and Outreach Programmes

YOUNG SCI-ENGINEERS COUNCIL, COMMITTEES

Գիտահետազոտական բաժիններ

- Տեսական աստղաֆիզիկա (Արթուր Նիկողոսյան + 1)
- Բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա (Գագիկ Տեր-Ղազարյան + 1 + 1)
- Տիեզերական կոմպակտ օբյեկտներ և ռելյատիվիստական գրավիտացիա (Արմեն Սեդրակյան, Գերմանիա + 2 + 2 + 3)
- Աստղագիտական շրջահայություններ (Արեգ Միքայելյան + 10)
- Անկայուն երևույթներ (Հայկ Հարությունյան + 6)
- Երիտասարդ աստղային օբյեկտներ (Տիգրան Մադաթյան + 1)
- Աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն և արտարեգակնային մոլորակներ (Արարատ Եղիկյան + 4)
- Ակտիվ գալակտիկաներ (Ռուբեն Անդրեասյան + 3 + 1)
- Պատմամշակութային աստղագիտ. (Հայկ Մալխասյան + 2)
- ԳՀ բաժիններից դուրս՝ Է. Ս. Պարսամյան
- Ասպիրանտներ/հայցորդներ/պայմանագրային՝ 0 + 6 + 4

ԲԱ գիտական խորհրդատուները

- *Prof. Elma Parsamian* (BAO, Armenia)

Foreign Advisers

- *Dr. Vladimir Airapetian* (NASA, USA)
- *Dr. George Alecian* (ObsPM, France)
- *Dr. Noreta Andreasian-Thomas* (UVI, USA)
- *Dr. Tigran Arshakian* (Köln, Germany)
- *Dr. Valeri Hambaryan* (Jena, Germany)
- *Dr. Garik Israelian* (IAC, Spain)

Projects Advisers

- *Prof. Michel Dennefeld* (IAP, France)
- *Prof. Lex Kaper* (Amsterdam Univ., Netherlands)

Կադրեր

Գիտաշխատողներ 39

ՀՀ ԳԱԱ ակադ.	-	գլխավոր գ. ա.	3
ՀՀ ԳԱԱ թղթ.-անդամ	1	գիտ. խորհրդատու	1
Գիտության դոկտորներ	4	առաջատար գ. ա.	6
Գիտության թեկնածուներ	20	ավագ գ. ա.	6
Առանց գիտ. աստիճանի	14	գիտաշխատող	11
Հայցորդ	6	կրտսեր գ. ա.	6
Պայմանագրային	4	ավագ լաբորանտ	6

Այլ աշխատակիցներ 65

Գիտա-օժանդակ	6	Վարորդներ	2
Հաշվապահություն	3	Բանվորներ	6
Հանրային	6	Պահակներ	19
Ինժեներներ	9	Հավաքարարներ	5
Տեխնիկներ	6	Այլ տնտեսական	3

Երիտասարդ մասնագետներ

Աշխատում են թեկնածուական թեզի վրա.

Գ. Միքայելյան, Լ. Համբարձումյան, Դ. Անդրեասյան, Ա. Սուքիասյան, Հ. Մալխասյան և այլք

Նոր ընդունված երիտասարդներ.

Վարդգես Գրիգորյան, Արման Խաչատրյան, Մարինե Թորոսյան; Արփինե Թորոսյան, Սիրուշ Խաչատրյան

ԵԳՃԽ նոր ընտրություններ

ՀՀ ԳԱԱ ԵԳԽ

Արտասահմանյան ասպիրանտներ/հայցորդներ – Մարիա Ռահ (Իրան), Սամա Շամյար (Իրան/ՀՀ), Հնդկաստան, ***ԻԱՊԻ ասպիրանտներ*** Ֆրանսիայից և ***մագիստրոսներ*** UFAR-ից

Ստաժոր – Քենդիս Քորժերոն (Ֆրանսիա)

Ընթացիկ գիտական նախագծերը

- **SC Advanced Research Grant 21AG-1C044 (2021-2026):** *Star Forming Regions: Origin and Evolution*, **PI: Elena Nikoghosyan**
- **SC Advanced Research Grant 21AG-1C053 (2021-2026):** *Revelation of Early Stages of Gal. Evolution by Means of Multiwavelength Study of Active Galaxies*, **PI: Areg Mickaelian**
- **SC Remote Laboratories Establishment Program 22RL-1C039 (2022-2027):** *Search and identification of high-velocity stars by means of dynamical ejections from multiple stars and supernova explosions*, **PI: Valeri Hambaryan**, Co-PI: Satenik Ghazaryan
- **SC Remote Laboratories Establishment Program 24RL-1C010 (2024-2029):** *Relativistic Transport and Hydrodynamics in Compact Stars*, **PI: Armen Sedrakyan**, Co-PI: Arus Harutyunyan

Ընթացիկ գիտական նախագծերը

- **ANSEF 2025-2026**, *The Early Evolution and the Kinematic History of RCW38 Super Star Cluster*. **PI: Naira Azatyan**
- **ANSEF 2025-2026**, *Search and Studies of X-ray AGN and Galaxies*. **PI: Hayk Abrahamyan**
- **Համբարձումյանական հետազոտական դրամաշնորհ 2025-2026**: Բարձր գալակտիկական լայնություններում թուլլ պայծառությունների կարմիր հսկաների և հսկաների ասիմպտոտիկ ճյուղի աստղերի բազմակողմանի ուսումնասիրություն հիմնված Gaia DR3 կատալոգի տվյալների հիման վրա: **Ղեկավար՝ Կամո Գիգոյան**
- **Համբարձումյանական հետազոտական դրամաշնորհ 2025-2026**: Հնարավոր կենսանշանների (բիոմարկերների) որոնում Պարսամյանի գիսավորաձև միգամածություններում (ՊՄ), ինչպես նաև ածխածին պարունակող միացություններով աստղակերպերում: **Ղեկավար՝ Արարատ Եղիկյան**

Ընթացիկ գիտական նախագծերը

Նախագիծ	Տարիներ	Ֆինանսներ	Կազմը
21AG-1C044	2021-26	166,800,000	1+6+2
21AG-1C053	2021-26	153,000,000	1+6
22RL-1C039	2022-27	101,840,000	1+3
24RL-1C010	2024-29	107,000,000	1+1+3
ANSEF	2025-26	USD 7500	1+3
ANSEF	2025-26	USD 7500	1+5
ՎՀ նախագիծ	2025-26	5,068,500	1+3
ՎՀ նախագիծ	2025-26	5,068,500	1+4

Այլ դրամաշնորհներ

EU Erasmus+ International Credit Mobility 2025, *Project Management* – Արեգ Միքայելյան, Հայկ Աբրահամյան, Գոռ Միքայելյան, Գայանե Բալեյան, Լիլիթ Դարբինյան

IAP visitors grant 2025 – Areg Mickaelian (IAP, Paris, France)

VA Prize foreign fellowship grant 2025-2026 – Derenik Andreasyan (Leiden, Neth.)

VA Prize foreign fellowship grant 2025-2026 – Naira Azatyan (Leiden, Neth.)

ԲԿԳԿ գիտական միջոցառումներ – Հայ-վրացական կոլոքվիում 2025 (775,000)

ԲԿԳԿ գիտական միջոցառումներ – ASBD-3 2025 (950,000)

ԲԿԳԿ երիտասարդական դպրոցներ – 4RASS 2025 (1,000,000)

UNESCO pp – Astronomical Heritage of the Middle East 2 2025 (USD 20,000)

ՄԱՄ Division C – CAP Conference 2026 (USD 5000)

VA Prize գիտական միջոցառումներ 2025-2026 – CAP-2026 (1,017,500)

VA Prize գիտական միջոցառումներ 2025-2026 – 10BISS (1,520,550)

VA Prize գիտական միջոցառումներ 2025-2026 – BAO-80 (1,520,550)

ԵԳԱԾ վերապատրաստման ծրագիր – Դերենիկ Անդրեասյան (ALMA school 2026)

ԲԿԳԿ գիտական միջոցառումներ – CAP-2026 (2026)

ԲԿԳԿ գիտական միջոցառումներ – BAO-80 (2026)

ԲԿԳԿ երիտասարդական դպրոցներ – 10BISS (2026)

Տեսական աստղաֆիզիկա

(Ֆմգդ Արթուր Նիկողոսյան + 1)

Հաշվետու տարում շարունակվել են մեր կողմից առաջարկված մի մեծ ծրագրի շրջանակում կատարվող հետազոտությունները, որոնք նվիրված են էներգիայի անկայուն աղբյուրների ազդեցության ներքո գտնվող կլանող և ցրող միջավայրերում գծային սպեկտրների փոփոխություններին: Առանձնակի ուշադրության առարկա են հանդիսացել նշված օպտիկապես ակտիվ միջավայրերում տարբեր տիպի ֆոտոնների գտնվելու միջին ժամանակների մեծությունները: Առաջին անգամ այդ մեծությունների համար արտածվել են պարզ բանաձևեր, որտեղ օգտագործվում են միջավայրում ցրումների միջին թվի համար Համբարձումյանի կողմից ստացված հայտնի արդյունքը, ինչպես նաև թեմայի ղեկավարի կողմից 1986թ. ստացած արդյունքը, որը վերաբերում է անընդհատ սպեկտրում կլանման ազդեցությանը միջավայրում ֆոտոնների վերապրելու միջին ժամանակի վրա: Կառուցվել են նշված մեծությունների Նեյմանի շարքերը, որոնք թույլ են տալիս պատկերացում կազմել հետազոտվող մեծությունների վարքի մասին ոչ միայն ճառագայթային հավասարակշռության պարագայում, այլ նաև այն դեպքում, եռբ այն բացակայում է: Բացի նշված ժամանակային միջին մեծություններից հաշվարկվել ու ուսումնասիրվել են միջավայրում կատարվող ցրումների միջին թվերը անդրադարձած ու անցած հոսքերի համար, այնպես էլ միջավայրում թերմալիզացված ֆոտոնների համար: Հաշվարկվել են նրանց քրոնոմետրիան բնորոշող PDF (Probability Density Function) և CDF (Cumulative Distribution Function) հավանականային բաշխումները, նկարագրվել նրանց առանձնահատկությունները:

Բարձր էներգիաների աստղաֆիզիկա

(Ֆմգդ Գագիկ Տեր-Ղազարյան + 1 + 1)

- Մշակվել և տպագրվել է « $\widetilde{MS}_p$ -Տելեպարալել ՍուպերԳրավիտացիայի» ($\widetilde{MS}_p$ -TSG) տեսությունը, ինչը գլոբալ «MSp-SUSY» տեսության լոկալ ընդլայնումն է: Լոկալ $\widetilde{MS}_p$ -TSG տեսության շրջանակներում, ուսումնասիրվել է «արագացումով շարժման և իներցիայի էֆեկտների» ֆիզիկան: Այս մեծաձևավալ աշխատությունը ներառում է հետևյալ երեք տեսությունները՝ «MS-գեր-գրավիտացիա», «MS-հեռազգացմունքային գեր-գրավիտացիա», «Ընդհանուր MS դեֆորմացիա և իներցիոն էֆեկտներ»:
- Հեղինակի կողմից վերջերս առաջարկված նոր՝ «Արդյունարար դաշտի տրոհման» (ԱԴՏ) եղանակով կառուցվել է կլանող-ցրող կիսանվերջ միջավայրից ճառագայթման դիֆուզ անդրադարձման խնդրի բացահայտ լուծումը՝ իզոտրոպ ցրման տարրական գործողությունում ըստ հաճախությունների վերաբաշխման կամայական օրենքի դեպքում: Ընդգծվում է նոր մոտեցման առավելությունը «ավանդական» մոտեցման նկատմամբ: Այս խնդրի չորս անկախ փոփոխականից կախված լուծումը հաջողվել է արտահայտել մի փոփոխականից կախված երկու օժանդակ ֆունկցիաների միջոցով: Վերջիններս որոշվում են ոչ գծային երկու ինտեգրալ հավասարում և մի հանրահաշվական հավասարում պարունակող միասնական համակարգից: Ստացված են նաև նոր և ավանդական եղանակներում առկա օժանդակ ֆունկցիաների միջև երկկողմանի կապերը բացահայտ տեսքով:

Տիեզերական կոմպակտ օբյեկտներ և ռելյատիվիստական գրավիտացիա

(Ֆմգդ Արմեն Սեդրակյան (Գերմանիա) + 2 + 3 + 2)

Բոլցմանի կինետիկ տեսությունը մեթոդներով ուսումնասիրվել են մագնիսացված նեյտրոնային աստղիներքին պատյանի էլեկտրահաղորդականության, ջերմահաղորդականության և ջերմաէլեկտրաշարժ ուժի գործակիցները պլազմայի հեղուկ վիճակում, հաշվի են առնվել էլեկտրոնների ցրումը իոնների և ազատ նեյտրոնների վրա: Ուսումնասիրվել է նաև աստղի արտաքին պատյանի էլեկտրահաղորդականությունը, որի մեջ առաջին անգամ հաշվառվել է պլազմայի պոզիտրոնային բաղադրիչի ներդրումը: Ցույց է տրվել, որ պոզիտրոնների դերը կարևոր է 1 ՄԷՎ և ավելի բարձր ջերմաստիճանների դեպքում: Հաշվվել է տաք քվարկային նյութի ջերմաէլեկտրաշարժ ուժի գործակիցը ուժեղ կապված ռեժիմում, օգտագործվել է Կուբոյի բանաձևերի մեթոդը:

Աստղագիտական շրջահայություններ (Ֆմգթ Արեգ Միքայելյան + 10+1)

- Կատարվել է ռենտգենյան ճառագայթում ունեցող բլազարների մանրակրկիտ հետազոտություններ: Աշխատանքի ընթացքում կատարվել է նույնականացում հայտնի բլազարների կատալոգի (BZCAT) և ռենտգենյան տարբեր արբանյակներից ստացված տվյալների միջև (ROSAT, Chandra, XMM-Newton, SWIFT, INTEGRAL): Արդյունքում ունեցել ենք 1535 նույնականացված աղբյուրներ: Աշխատանքի ընթացքում հաշվել ենք դրանց բոլորի օպտիկական և ռենտգենյան հոսքերը, լուսատվությունները, բացարձակ աստղային մեծությունները, սպեկտրային ինդեքսները: Օգտագործելով ռենտգեն-օպտիկա լուսատվությունների հարաբերությունները, գույն-գույն դիագրամները, ինչպես նաև մյուս ստացված տվյալները, փորձ է արվել ստանալ դրանց առանձնահատկությունները և գտնել դրանց միջև տարբերություններ:
- DFBS շրջահայությունից հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ նոր C-CH, C-N, ածխածնային աստղեր Գալակտիկայի հալոյում, հարթությունից 8 կպս և ավելի մեծ բարձրությունների վրա: Սպեկտրային դասերի հաստատումը կատարվել է օգտագործելով Gaia DR3 տվյալների շտեմարանը: Որոշ նոր CH աստղեր ունեն ավելի քան - 500 կմ/վ տեսագծային արագություններ: Հայտնաբերվել են նաև մեծ թվով կապույտ աստղանման օբյեկտներ (մոտ 1200) գերմանուշակագույն ավելցուկով, ինչպես նաև մեծ թվով էմիսիոն օբյեկտներ (մոտ 250, աստղեր և գալակտիկաներ): Պարզվել է, որ աստղերի դեպքում մեծ թիվ են կազմում կրկնակի համակարգերը:

Անկայուն երևույթներ (Ֆմգթ Հայկ Հարությունյան + 6)

- Հետազոտվել է հիերարխիկ տարբեր մակարդակներում անկայունության երևույթները մութ էներգիայի և բարիոնային նյութի փոխազդեցությամբ մեկնաբանելու խնդիրը: Եզրակացություն է արվել, որ ֆիզիկայի օրենքների ինքնահամաձայնեցված կիրառումը բարիոնային բոլոր կոնֆիգուրացիաներում հանգեցնում է ավելցուկային էներգիայի կուտակման, որի արտազատումը դիտվում է որպես անկայուն երևույթների բազմազանություն: Աշխատանքը զեկուցվել է *«Աստղագիտական շրջահայություններ և մեծ տվյալներ 3»* գիտաժողովին:
- Առաջարկվել է մեթոդ գալակտիկաների կույտերի կինեմատիկան ուսումնասիրելու նպատակով: Քանի որ մութ էներգիայի կրիչի հետ փոխազդելու հետևանքով բոլոր բարիոնային կոնֆիգուրացիաները պետք է էներգիա ստանան, ինչն ընդարձակում է նույնիսկ ավանդաբար հավասարակշիռ համարվող համակարգերը, փորձ է արվել Կույսի կույտի վերաբերյալ տվյալները կիրառել վերևում նշված մեթոդով այդ կույտի ընդարձակման հարցը պարզելու համար: Սաացված արդյունքները լիովին համապատասխանում են սպասումներին: Աշխատանքի նախնական արդյունքները ներկայացվում են *«Բյուրականի աստղադիտարանի հաղորդումներում»* տպագրելու համար:

Երիտասարդ աստղային օբյեկտներ (Փմգդ Տիգրան Մադաթյան + 1)

Շարունակելով աստղառաջացման տիրույթներում իոնացված և մոլեկուլային հոսքերով կապված երիտասարդ աստղերի սպեկտրային ուսումնասիրությունները՝ հայտնաբերվել է երկու աստղ՝ բացառիկ հատկություններով, այն են՝ IRAS 06297+1021 (W) և V963 Mon: Նրանց սպեկտրերում դիտվում են շատ լայն արգելված առաքման գծեր (ընդհանուր լայնությունը մինչև 1000 կմ/վրկ), որոնք սպեկտրի լուծաչափի բարձրացման դեպքում բաժանվում են մի քանի բաղադրիչների: Այդպիսով, դրանք ստանում են նմանություն «սուպեր-էքսոթի»՝ PV Cep-ի հետ, որի դեպքում նույնպես բացահայտվել են արգելված գծերի նման բարդ պրոֆիլներ: Ենթադրվում է, որ այս աստղերը կարող են ներկայացնել ֆուոբի տիպի օբյեկտների առանձին ենթադաս:

Աստղաքիմիա, աստղակենսաբանություն և արտարեգակնային մոլորակներ (Ֆմգդ Արարատ Եղիկյան + 4)

Ցույց է տրվել, որ ակտիվ գալակտիկաների սպեկտրներում դիտվող [CII] 158 մկմ առաքման գծի լայնության համար (կմ/վ) ճառագայթող միջավայրում հավանաբար արդարեցված է տուրբուլենտ արագության խորանարդի և շառավղի հարաբերության օրենքը այսպես կոչվող Կոլմոգորովի կասկադային պրոցեսում փոխանցվող տուրբուլենտ էներգիայի չափաբաժնի համար: Տուրբուլենտ արագության համար ընտրվել են մինչև 600 կմ/վ ցույց տվող գալակտիկաները (որոշված գծի լայնությամբ): Քննարկվել են ճառագայթող միջավայրի տուրբուլենտ շարժման հնարավոր պատճառները: Տուրբուլենտ էներգիան փոխանցվելով կասկադային պրոցեսում ավելի փոքր չափեր ունեցող մրրիկներին, ի վերջո, գոգոելով [CII] 158 մկմ առաքման գիծը, ճառագայթվում է, և առաքված էներգիայի հզորությունը նույն կարգի է, ինչ որ հաշվարկված տուրբուլենտ էներգիայի հզորությունը, նաև դիտվող, որը պարզ երևում է բերված գրաֆիկներից:

Ակտիվ գալակտիկաներ

(Ֆմգթ Ռուբեն Անդրեասյան + 3 + 1)

Ուսումնասիրվել է բաբախիչների տարբեր դասերի եռաչափ բաշխումը Գալակտիկայում՝ օգտագործելով ավելի քան 3800 օբեկտների տվյալներ: Առանձին ուշադրության են արժանացվել միլիվայրկյանանոց և սովորական ռադիոբաբախիչների բաշխումները, ինչպես նաև այն բաբախիչների բաշխումները, որոնք միաժամանակ հանդիսանում են GRS (gamma ray sources) և ռենտգենյան աղբյուրներ: Առանձնացվել և մանրակրկիտ ուսումնասիրության են ենթարկվում բաբախիչների երկու խումբ, որոնց բաշխումները Գալակտիկայի հարթության նկատմամբ խիստ տարբերվում են նույն դասի բաբախիչների մեծամասնության բաշխումից:

Պատմամշակութային աստղագիտություն (բգթ Հայկ Մալխասյան + 2)

- Զորաց Քարեր հուշարձանում բացահայտվել են թիվ 143 ուղղորդված անցքով վեմի գործառույթը և օգտագործման ժամանակաշրջանը, որ վերաբերում է ն. ք. 19-րդ հազարամյակներին (Մալխասյան Հ. Ա.):
- Հայերեն և անգլերեն լեզուներով տպագրվել է Զորաց Քարեր հուշարձանի աստղագիտական նշանակությանը նվիրված գրքույկ ուղեցույց, որում տեղ են գտել ուսումնասիրությունների հիմնական արդյունքները (Մալխասյան Հ. Ա.):
- Ստվերաչափ գործառույթ է բացահայտվել Պորտասարի հնավայրի D կառույցի թիվ 31, 19 և 18 սյուների ուսումնասիրությամբ (Մալխասյան Հ. Ա.):
- Բացահայտվել են Նախահայկյան օրացույցին բնորոշ տարրեր Գեղարոտից պեղված վաղ բրոնզի դարի վզնոցում, Արենի-1 քարանձավից պեղված պզինձքարիդարի կարասի զարդանախշերում (Մալխասյան Հ. Ա.):
- Ավարտվել է շումերական «Էնմերկարը և Արատտայի տիրակալը» պոեմի թարգմանությունը բնագրից հայերեն: Պոեմը պարունակում է մեծաթիվ հնագույն աստղագիտական տերմիններ և օրացուցային տեղեկություններ, ինչը կարևոր է հայ աստղագիտության պատմության անհիշելի շերտերի ուսումնասիրության առումով: Մենագրություն (Դավթյան Ա. Ա.):

ԳՀ բաժինների ցուցանիշները

Ցուցանիշներ	ՏԱ	ԲԷԱ	ՏԿՕ	ԱՇ	ԱԵ	ԵԱՕ	ԱԱԱ	ԱԳ	ՊՄԱ	Ընդ
Դրամաշնորհների մասն.	-	-	4	18	6	-	6	4	-	38
Համագործակցություն	-	1	3	6	2	2	1	1	-	16
Գրախոսվող հոդված	2	5	2	17	5	3	3	4	3	44
Գիտաժողովի հոդված	-	1	-	4	-	1	-	1	3	10
Մասնակց. գիտաժողով.	1	2	2	30	14	4	4	8	4	69
Զեկուցումներ	1	2	2	34	11	4	4	6	3	67
Մասնակց. դպրոցներին	-	-	3	8	5	-	3	1	-	20
Սեմինարներ (19+4+4)	1	3	3	10	2	2	3	1	2	27
Գործուղումներ	-	-	2	24	7	3	4	-	-	40
Դասավանդում	1	-	1	4	4	2	1	-	-	13
Խմբ. գործունեություն	1	3	2	4	2	2	1	-	-	15
Գիտակազմակերպական	2	3	1	6	5	3	2	1	-	23
Հանրայնացում	-	1	1	8	3	2	2	-	3	20

ԲԿԳԿ ԱՀ 21AG-1C044

(Ֆմգթ Ելենա Նիկողոսյան + 6 + 2)

Մշակվել են IdentYS գործիքի գիտական հիմնավորումն ու գործառնական սկզբունքները: IdentYS-ը հնարավորություն է տալիս բացահայտել ԵԿ ավելցուկ ունեցող երիտասարդ աստղային օբյեկտները (ԵԱՕ) հեռավոր և ներդրված աստղակույտերում՝ հիմնականում կենտրոնանալով I և II դասի ԵԱՕ-ների վրա: Այս նպատակով օգտագործվում են մոտ- և միջին- ԵԿ լուսաչափական տվյալները և հինգ գույն-գույն դիագրամները՝ (J-H) / (H-K), K-[3.6] / [3.6]-[4.5], [3.6]-[4.5] / [5.8]-[8.0], [3.6]-[4.5] / [8.0]-[24] և [3.4]-[4.6] / [4.6]-[12]: ԵԱՕ-ների ընտրանքի մաքրությունը բարձրացվում է՝ բացառելով օբյեկտների դաշտային աղտոտումը՝ թե աստղային, և թե արտագալակտիկական աղբյուրներից: Արդյունքում ձևավորվում է ԵԱՕ թեկնածուների ցուցակ, որը ներառում է աղբյուրների նշանակումները, աստղաչափական և լուսաչափական պարամետրերը, ինչպես նաև էվոլյուցիոն փուլին վերաբերող տեղեկությունը, որը սահմանվում է ԵԿ ավելցուկի առկայությամբ՝ որոշ դիագրամներով ներկայացված չափանիշների հիման վրա: Գործիքի կիրառումը հնարավորություն է տալիս զգալիորեն պարզեցնել և արագացնել երիտասարդ աստղային բնակչության վիճակագրական վերլուծությունները տարբեր աստղառաջացման տիրույթներում՝ ներառյալ հեռավոր և ներդրված, որոնց դեպքում անհրաժեշտ է մշակել մեծ ծավալի սկզբնական տվյալներ:

ԲԿԳԿ ԱՀ 21AG-1C053

(Ֆմգթ Արեգ Միքայելյան + 6)

Բլազարները Տիեզերքի ամենաէներգետիկ աղբյուրներն են, սակայն դրանք մանրակրկիտ և համասեռ կերպով չեն ուսումնասիրվել բոլոր սպեկտրային տիրույթներում, մասնավորապես՝ ԳՄ: Իրականացվել են BZCAT v.5 կատալոգի խաչաձև համապատասխանեցումներ ԳՄ (GALEX) և ռադիո կատալոգների հետ՝ ԳՄ ճառագայթման հոսքերի և օպտիկական և ռադիո տիրույթների միջև կապը գտնելու համար: BZCAT v.5 կատալոգը ներառում է 3561 օբյեկտ: Այս օբյեկտների համար GALEX կատալոգից գտել ենք 1841 նույնացում (որը տրամադրում է հեռավոր ԳՄ՝ FUV և մոտ ԳՄ՝ NUV դիտումներ), որից 999 նույնացում FIRST-ից (որը տրամադրում է հոսքեր 1400 ՄՀg հաճախականության վրա) և 855 նույնացում SDSS-ից (որը տրամադրում է լուսաչափություն *ugriz* տիրույթներում և միջին դիսպերսիայի սպեկտրադիտություն՝ սահմանափակ թվով օբյեկտների համար): Մեր հիմնական խնդիրն է հասկանալ, թե բլազարների որ տեսակն է (BZB, BZG, BZQ և BZU) ավելի հզոր աղբյուրներ ԳՄ տիրույթում: Հաշվարկվել և վերլուծվել են ԳՄ/ռադիո և ԳՄ/օպտ հոսքերի հարաբերությունները՝ ռադիո, օպտիկական և ԳՄ տիրույթների միջև հնարավոր կապերը հասկանալու համար: Ունենալով բլազարների մեր նոր օպտիկական դասակարգումն ըստ ակտիվության դասերի, նաև վերլուծել ենք ընտրանքի ԳՄ/ռադիո/օպտ հատկությունները՝ ըստ դրանց ակտիվության դասերի:

ԲԿԳԿ ՀԼՀ 22RL-1C039

(Ֆմգթ Վալերի Համբարյան + 3)

Կարիճ – Կենտավրոս – Գայլ (Scorpius – Centaurus – Lupus) համաստեղություններում ծնված փախչող աստղերի ուսումնասիրություն: Ուսումնասիրել ենք Արեգակի շուրջը 1.7 կակ շառավղով բոլոր հայտնի OB-տիպի աստղերի և Scorpius-Centaurus-Lupus (Sco-Cen) համալիրի առանձին ենթախմբերի (1-25) համար ժամանակի մեջ հետշարժի արդյունքները: Մեր նպատակն է գտնել փախչող աստղերի թեկնածուների և Sco-Cen համալիրում ուսումնասիրվող ենթախմբերի միջև անցյալում տեղի ունեցած մերձեցումները, որպեսզի յուրաքանչյուր փախչող աստղի թեկնածուի համար գտնենք ամենահավանական ծնողական խումբը: Հետազոտության մեջ օգտագործել ենք Gaia DR3-ի և HIPPARCOS-ի աստղաչափությունը, ինչպես նաև գրականությունից հայտնի տեսագծային արագությունները: Աշխատանքում ներկայացնում ենք Sco-Cen համալիրից առաջացած ութ փախչող աստղերի թեկնածու (20-67 կմ/վ տարածական արագությամբ), ինչպես նաև 22 դանդաղ հեռացող աստղեր (10-20 կմ/վ), այսինքն՝ «քայլող» աստղեր, որոնք, հնարավոր է, իրենց ծնողական խմբից դուրս են նետվել դինամիկական արտանետման կամ գերնորի պայթյունի հետևանքով:

ԲԿԳԿ ՀԼՀ 24RL-1C010

(Ֆմգդ Արմեն Սեդրակյան + 1 + 3)

Ուսումնասիրվել են նեյտոնային աստղի պատյանի հաղորդականության գործակիցները, առաջին անգամ հաշվի են առնվել էլեկտրոն-նեյտրոն և էլեկտրոն-պոզիտրոն ցրումները: Ցույց է տրվել, որ ներքին պատյանում ջերմաէլեկտրական երևույթները կարող են ազդել մագնիսական դաշտի էվոլուցիայի վրա: Ուսումնասիրվել է տաք քվարկային նյութի ջերմաէլեկտրաշարժ ուժը Կուրոյի բանաձևերով:

Կիրառական արդյունքներ

- **Համատեղ հայ-ռուսական կայանում** 230 դիտողական գիշերների ընթացքում ընդհանուր առմամբ կատարվել են 493,400 չափումներ և վերականգնվել 430 ուղեծիր արհեստական արբանյակների համար (ղեկավար՝ **Ֆ.մ.գ.թ. Հայկ Հարությունյան**):
- Շարունակվում են աշխատանքները **նոր ծրագրային փաթեթի և դիտողական նյութի մշակման նոր մեթոդների** ստեղծման ուղղությամբ: Կատարելագործվում է նաև ավտոմատ կարգով (pipe line) մշակման փաթեթը, որը հնարավորություն է ընձեռում մշակել ամբողջ գիշերվա ընթացքում ստացված գիտական պատկերները, օգտագործելով բազմաթիվ լրացուցիչ պատկերներ (bias, flat-field, dark, etc.) (ղեկավար՝ **Ֆ.մ.գ.դ. Տ. Յու. Մադաքյան**):
- **SDSS Imaging & Spectral Analysis Tool**: Ստեղծվել է ծրագիր՝ նախատեսված գրաֆիկական միջավայրում SDSS տվյալների հետ աշխատելու համար: Թույլ է տալիս որոնել և ներբեռնել օբյեկտների պատկերներ, սպեկտրներ և կատալոգային տվյալներ: Ծրագիրը նախատեսված է աստղագետների, ուսանողների և հետազոտողների համար, ովքեր ցանկանում են արագ և հարմար կերպով աշխատել SDSS տվյալների հետ՝ առանց ձեռքով SQL հարցումների կամ վեբինտերֆեյսի (**Ֆ.մ.գ.թ. Գուրգեն Պարոնյան**):

Հրապարակումներ. ամսագրեր

Մենագրություններ, դասագրքեր – 3

Գրախոսվող միջազգային ամսագրեր (12) – A&A (6.1; 3), MNRAS (4.7; 4), Annals of Physics (3.0; 1), FASS (2.6; 1), Journal of KAS (1.5; 1), Nuclear Instruments and Methods in Physics Research A (1.4; 1), Gravitation and Cosmology (1.0; 1)

Астрофизика/Astrophysics (0.7) – Vol. 68, No. 1-4: 6 papers

ԲԱ հաղորդումներ (ComBAO) – Vol. 72, Issue 1: 14 papers

ԲԱ հաղորդումներ (ComBAO) – Vol. 72, Issue 2: 15 papers

Proceedings of Meetings (10) – BAO-AbAO 8, other 2

Էլ. կատալոգներ / Electronic Catalogs – 1

Նախատիպեր, այլ / Preprints, other papers – 0

Ամփոփագրեր / Abstracts – EAS (10+)

Գիտահանրամատչելի հոդվածներ – 0

Հրապարակումներ. ԱԳ

Հոդվածներ գրախոսվող ամսագրերում – **47**

Գիտաժողովների նյութերում – **10**, Էլ. կատալոգներ – **1**

գրքեր – **3**, հոդվածներ գրքերում – **2**, այլ հրապարակումներ
(թեզիսներ) –

Ընդամենը – **63**

Գումարային IF 2025 – **56.6** (2024 – 59.0, 2023 – 44.8, 2022 – 51.7)

Միջինը մեկ գիտաշխատողի հաշվարկով – **1.21** (գրախոսվող հոդված, 2024 – 1.35, 2023 – 1.40, 2022 – 1.37, 2021 – 1.77, 2020 – 1.34, 2019 – 1.05, 2018 – 1.45, 2017 – 0.90), **0.46** (IF ունեցող հոդված); **1.62** (բոլոր հրապարակումները), **1.45** Impact Factor:

Գրախոսվող հոդվածներ ունեցող գիտաշխատողների թիվը – **34** (87%), ԱԳ ունեցող ամսագրերում՝ **17** (44%); + Sedrakian A. D., Arshakian T. G., Hambaryan V. V., Rah M., Darbinyan L.

Հոդված չունեցող՝ 5 (2 ավագ սերնդից, 3 երիտասարդ):

Հրապարակումներ. համահեղինակներ

Համահեղինակներ (47 գրախոսվող հոդված).

42 – 1

5 – 6

2 – 4

7 – 2

4 – 8

1 – 17

6 – 1

3 – 8

Ընդամենը **173** համահեղինակ, որից **91**՝ ԲԱ-ից (53%):

Արտասահմանյան համահեղինակներ՝ **82** (47%):

Արտասահմանյան համահեղինակն. հոդվածներ՝ **16** (34%):

ԲԱ աշխատակիցները որպես առաջին հեղինակ՝ **36** (77%):

Երիտասարդ աստղագետների (<40) համահեղինակ.

հոդվածներ՝ **23** (49%), ընդամենը **38** մասնակցություն (22%):

Երիտասարդ աստղագետները (<40) որպես առաջին հեղինակ՝ **13** (28%):

Հրապարակումներ. ԳՀ բաժիններ

Ազդեցության գործակիցներ (Impact Factor – IF)

56.60 IF (ԲԱ – 29.34): SU – 0.90, ԲԷԱ – 1.80, ՏԿՕՌԳ – 4.30, ԱՇ – 9.25, ԱԵ – 1.00, ԵԱՕ – 6.45, ԱԱԱ – 0.60, ԱԳ – 1.22, ՊՄԱ – 0.60:

Ըստ ամբողջական հոդվածների.

SU – Ap 0.7, ComBAO 0.2 = **0.9**

ԲԷԱ – G&C 1.0, ComBAO 0.2 (4) = **1.8**

ՏԿՕՌԳ – AnnPhy 3.0, FASS 2.6 = **5.6**

ԱՇ – A&A 6.1, MNRAS 4.7, Ap 0.7 (4), ComBAO 0.2 (11) = **15.8**

ԱԵ – ComBAO 0.2 (5) = **1.0**

ԵԱՕ – A&A 6.1, MNRAS 4.7, JKAS 1.5 = **12.3**

ԱԱԱ – ComBAO 0.2 (3) = **0.6**

ԱԳ – NIMPRA 1.4, Ap 0.7, ComBAO 0.2 (2) = **2.5**

ՊՄԱ – ComBAO 0.2 (3) = **0.6** (+ 3 books, 2 papers in books, etc.)

Հրապարակումներ. թեմաներ

ԲԿԳԿ Առաջատար հետազոտությունների նախագծեր

Ելենա Նիկողոսյան + 8: 21AG-1C044 *Star Forming Regions: Origin and Evolution*

ComBAO (1×0.2) = **0.2**

Արեգ Միքայելյան + 6: 21AG-1C053 *Revelation of Early Stages of Galaxy Evolution by Means of MW Study of Active Galaxies*

Ap (1×0.7), ComBAO (6×0.2) = **1.9**

ԲԿԳԿ Հեռավար լաբորատ. հիմնադրման ծրագրեր

Վալերի Համբարյան, Սաթենիկ Ղազարյան + 2: 22RL-1C039
Search and identification of high-velocity stars by means of dynamical ejections from multiple stars and supernova explosions

MNRAS (2×4.7) = **9.4** / MNRAS (1×4.7) = **4.7**

Արմեն Սեդրակյան, Արուս Հարությունյան + 3: 24RL-1C010
Relativistic Transport and Hydrodynamics in Compact Stars

Annals of Physics (1×3.0), FASS (1×2.6) = **5.6**

Հրապարակումներ. բարձր ԱԳ հոդվածներ

Ամսագրերի վարկանիշի և ԲԱ հեղինակների մասնակցության տեսանկյունից առավել արժեքավոր հոդվածներ.

Movsessian T. A., Magakian T. Yu., Moiseev, A. V. 2025, Two-epoch spectral imagery of the outflow system PV Cep, A&A 693, id A79, 1-7. IF= $6.1 \times 2/3 = 4.07$

Gigoyan K. S., Sarkissian A., **Kostandyan G. R., Gigoyan K. K.,** Meftah M. 2025, Value-added catalogue of late-type stars found in the Digitized First Byurakan Survey data base: third edition, MNRAS 539, 1, 223-230. IF= $4.7 \times 3/5 = 2.82$

Movsessian T. A., Bally J., **Magakian T. Yu.,** Moiseev A. V. 2025, Complex investigations of an active star formation region in the southern part of Mon R2, MNRAS 536, 4, 3251-3261. IF= $4.7 \times 2/4 = 2.35$

Harutyunyan A. S., Sedrakian A. D. 2025, Generalized relativistic second-order dissipative hydrodynamics: Coupling different rank tensors, AnnPhy 481, id170159, 1-42. IF= $3.0 \times 1/2 = 1.50$

Arshakian, T. G., **Hambardzumyan, L. A.,** Pushkarev, A. B., Homan, D. C., Karapetyan, E. L. 2025, Studies of stationary features in jets: 3C 279 quasar I. On-sky scattering and dynamics, A&A 704, id A208, 12 p. IF= $6.1 \times 1/5 = 1.22$

Ter-Kazarian G. T. 2025, Master Space-Teleparallel Supergravity: Implications for Special Cases, G&C 31, 2, 145-165. IF= $1.0 \times 1/1 = 1.00$

Alford M., **Harutyunyan A. S.,** Sedrakian A. D., Tsiopelas, S. 2025, Bulk viscosity of two-flavor color superconducting quark matter in NS mergers, FASS 12, id1648066, 1-29. IF= $2.6 \times 1/4 = 0.65$

Hovhannisyan M. A., Mkhitarian S. A., Mahtesyan L. A., Karapetyan R. A., **Mahtessian A. P.** 2025, *Completeness of the number of quasars surrounding quasar 0851+20 as a sample for detecting cosmic voids*, NIMPRA 1073, id 170264, 1-5. IF= $1.4 \times 1/5 = 0.28$

Contreras Peña, C.; Lee, J.-E.; Herczeg, G.; ...; **Magakian, T.;** et al. 2025, The Outbursting YSOs Catalogue (OYCAT), JKAS 58, 209-230. IF= $1.5 \times 1/42 = 0.04$

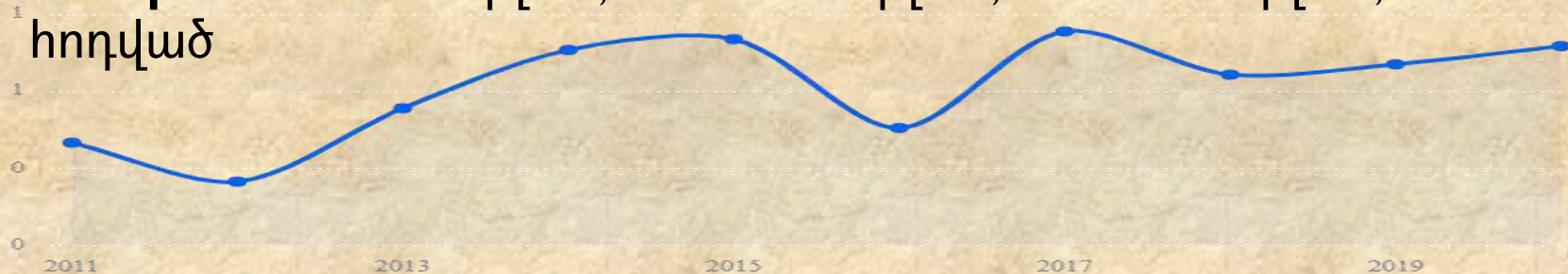
«ԲԱ հաղորդումներ»

Վիկտոր Համբարձումյան, 1946-1991, 63 հատոր

- Թեմաները՝ աստղագիտություն, աստղաֆիզիկա +
- Տպագրման հաճախականությունը, լեզուն, ձևաչափը՝ տարեկան 1-2, առցանց, անգլերեն: Շարունակել հատորների համարակալումը
- Խմբագրական կազմը՝ **Հայկ Հարությունյան**՝ գլխավոր խմբագիր, Տիգրան Մաղաքյան՝ գլխավոր խմբագրի տեղակալ, Ելենա Նիկողոսյան՝ պատասխանատու քարտուղար, Արեգ Միքայելյան, Հովհաննես Պիկիշյան, Արմեն Սեդրակյան, Գագիկ Տեր-Ղազարյան: Տեխնիկական խմբագիր՝ Հայկ Աբրահամյան
- Գրախոսությունը՝ տեղական, ազդեցության գործակիցը (ԱԳ) 3 տարուց հետո, DOI
- ADS, այլ միջազգային տվյալների շտեմարաններ
- Համացանցային կայքէջ, նախկին բոլոր հատորները և համարները, խմբագրական կազմը, ընդունվող հոդվածների բնույթը, կանոններ հեղինակների համար, ևն
- Տարեկան՝ 1 հատոր, 2 համար (հունիս և դեկտեմբեր)
- **2025թ. – 72-1՝ 14+ հոդված (ԲԱ-ԱբԱ+), 72-2՝ 15+ հոդված (ASBD+)**

«Աստղաֆիզիկա»

- Խմբագրական կազմը՝ **Գագիկ Տեր-Ղազարյան**՝ գլխավոր խմբագիր, Սերգեյ Օդինցով և Վլադիմիր Գրինին՝ գլխ. խմբագրի տեղակալներ, Աշոտ Հակոբյան՝ պատ. քարտուղար, Գրիգոր Ալավերդյան, Արարատ Եղիկյան, Աղավարդ Խաչատրյան, Արթուր Հակոբյան, Տիգրան Մաղաքյան, Արեգ Միքայելյան, Նարեկ Սահակյան, Արամ Սահարյան, Ժորժ Ալեսյան, Կելորկ Աբազաջյան, Լևոն Պոգոսյան, Արմեն Սեդրակյան, Ալեքսանդր Թևզաձե, Յուսեֆ Սոբուտի և այլք
- Ազդեցության գործակիցը՝ **ԱԳ 0.700**, DOI, կարգը՝ 69/91
- Scopus, WOS, ADS, այլ միջազգային տվյալների շտեմարաններ
- Տարեկան՝ 1 հատոր, 4 համար (փետր., մայիս, օգոստոս, նոյեմբեր)
- **2025թ.** – 68-1՝ 1 հոդված, 68-2՝ 0 հոդված, 68-3՝ 1 հոդված, 68-4՝ 4 հոդված

2013-2025

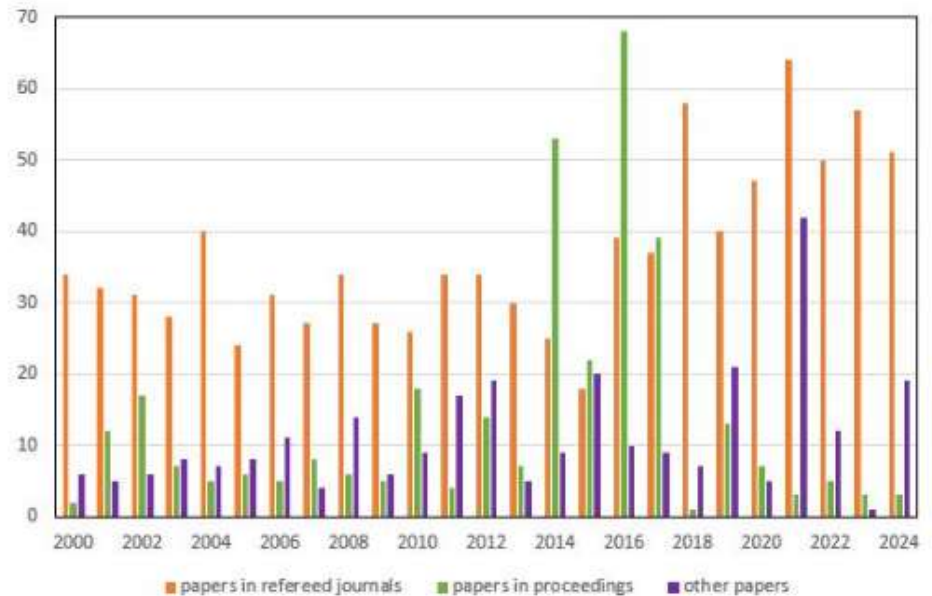
2013 – 17, 2014 – 16, 2015 – 7, 2016 – 10, 2017 – 10, 2018 – 8, 2019 – 10, 2020 – 8, 2021 – 9, 2022 – 5, 2023 – 8, 2024 – 5, **2025 – 6**

PUBLICATIONS BY THE BYURAKAN OBSERVATORY ASTRONOMERS IN 1946-2025

The publication lists are given according to the **ADS database**, however *Astrofizika* and *Astrophysics* (English translation of *Astrofizika*) have been merged, as well as Russian journals *Астрон. Ж. / Astron. Reports* and *Письма в Астрон. Ж. / Astron. Letters*. E-prints have been removed if later published in journals. Also, abstracts of papers presented in meetings have been removed if later published in proceedings. In addition, some publications absent in ADS have been added.

During the last 80 years (1946-2025), 171 Byurakan astronomers have published **4157 papers** (yearly 51.96 in average), including **2976 papers** (yearly 37.20 in average) in **132 refereed journals** (including *ApJ*, *AJ*, *A&A*, *MNRAS*, *ApSS*, *Astronomische Nachrichten*, *Astrophysics*, etc.), **661 papers in proceedings of 266 meetings** (including 217 in IAU symposia and colloquia and a few others at IAU GA Joint Discussions and Special Sessions), **97 electronic catalogs**, **148 books**, 5 e-prints, 118 abstracts, 55 papers in books, and 96 other papers. The year 1984 was the most productive with 85 papers in refereed journals. However, by the total number of papers 2016 was the best: 118 publications, including 39 in refereed journals.

Figure on the right: *Distribution of the number of publications by BAO authors during 2000-2024. Papers in refereed journals, proceedings of meetings, and others are given separately.*

By Year

2025

Select the papers to export.

Export text

Export BibTeX

PUBLICATIONS BY BYURAKAN ASTRONOMERS IN 2025 (35)

All - 35, Refereed - 26, Proceedings - 8, Abstracts - 0, El. Catalogs - 1, Books - 0, E-Prints - 0, Papers in Books - 0, Popular - 0, Theses - 0, Other - 0

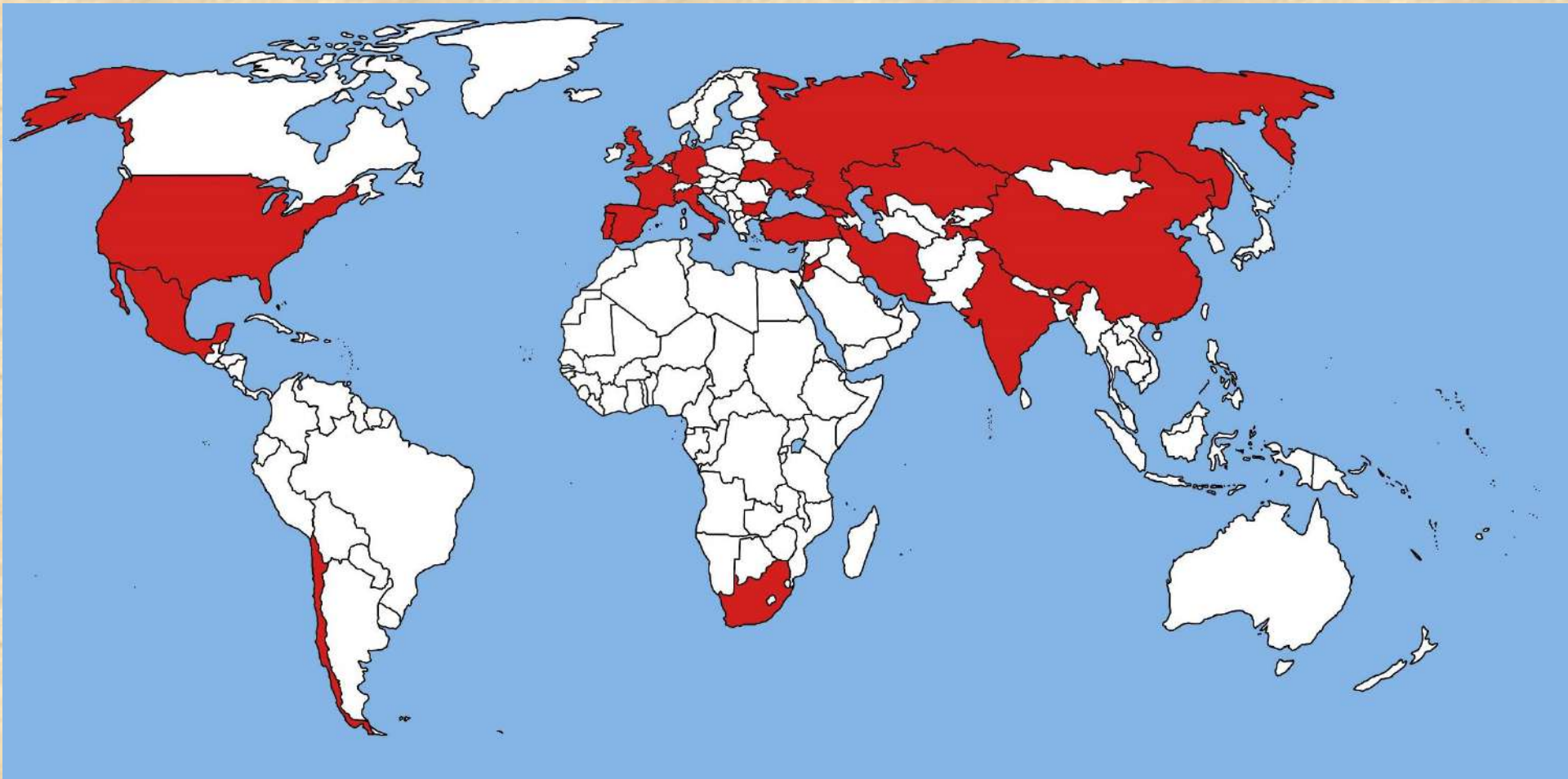
☐	#	Authors	Title	Publication	Short	Vol	Issue	Pages	Month	Year
☐	4157	Torres, G.; Neuhauser, R.; Hüttel, S.; Hambaryan, V.	Correction to: Spectroscopic follow-up of candidate runaway stars	Monthly Notices of the Royal Astronomical Society	MNRAS	543	3	3071-3072	Nov	2025
☐	4156	Harutyunyan, A. S.; Sedrakian, A. D.	Generalized relativistic second-order dissipative hydrodynamics: Coupling different rank tensors	Annals of Physics	AnPhy	481		id170159	Oct	2025
☐	4155	Contreras Peña, C.; Lee, J.-E.; Herczeg, G.; ...; Magakian, T. Yu.; ...; Szabó, Z. M.; Wolf, V.; Yoon, S.-Y.	The Outbursting YSOs Catalogue (OYCAT)	Journal of the Korean Astronomical Society	JKAS	58		209-230	Sep	2025
☐	4154	Alford, M.; Harutyunyan, A. S.; Sedrakian, A. D.; Tsiopelas, S.	Bulk viscosity of two-flavor color superconducting quark matter in neutron star mergers	Frontiers in Astronomy & Space Sciences	FASS	12		id1648066	Sep	2025
☐	4153	Pikichyan, H. V.	On the solution of the diffuse reflection problem from a semi-infinite medium by the method of decomposition of the resulting field (DRF) of radiation	Proceedings of the XVI Joint Colloquium of the Byurakan and Abastumani Astrophysical Observatories, held on 23-27 September 2024, Abastumani, Georgia	AGAC16			163-176	Aug	2025
☐	4152	Malkhasyan, H.	On the Possible Presence of Calendar Elements in the Early Bronze Age Necklace from Gegharot (Armenia)	Proceedings of the XVI Joint Colloquium of the Byurakan and Abastumani Astrophysical Observatories, held on 23-27 September 2024, Abastumani, Georgia	AGAC16			118-131	Aug	2025
☐	4151	Paronyan, G. M.; Mickaelian, A. M.; Abrahamyan, H. V.; Mikayelyan, G. A.; Sukiasyan, A. G.	X-ray properties of extragalactic radio sources	Proceedings of the XVI Joint Colloquium of the Byurakan and Abastumani Astrophysical Observatories, held on 23-27 September 2024, Abastumani, Georgia	AGAC16			96-102	Aug	2025
☐	4150	Mickaelian, A. M.; Abrahamyan, H. V.; Paronyan, G. M.; Mikayelyan, G. A.; Andreasyan, R. R.; Sukiasyan, A. G.; Hambardzumyan, L. A.; Mkrtchyan, V. K.; Gasparyan, A. A.; Dennefeld, M.	BAO Research Department "Astronomical Surveys": summary of recent results	Proceedings of the XVI Joint Colloquium of the Byurakan and Abastumani Astrophysical Observatories, held on 23-27 September 2024, Abastumani, Georgia	AGAC16			81-95	Aug	2025

Գրախոսվող հոդվածներ 2014-2025թթ.

Journals	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	All
Astrophysical Journal	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Astronomical Journal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Astronomy & Astrophysics	3	2	4	3	1	3	1	2	0	1	3	3	26
Monthly Notices of the RAS	1	0	5	1	2	3	2	1	5	2	1	4	27
АЖ / ПАЖ / AstBul	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	8
Other international journals	3	6	14	11	10	8	5	11	8	13	12	5	106
Ընդամենը միջազգային	10	10	26	16	14	14	9	15	14	16	17	12	173
Астрофизика / Astrophysics	16	7	10	10	8	10	8	9	5	8	5	6	102
Communications of BAO	0	0	0	12	28	15	26	31	29	34	32	29	236
Reports of NAS RA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Other local journals	0	0	0	1	0	1	2	4	1	0	0	0	9
Ընդամենը տեղական	16	7	10	23	36	26	36	44	36	42	37	35	348
Հոդվածներ գրքերում	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0	0	2	22
Ընդամենը	26	17	36	39	50	40	45	79	50	58	54	49	543

Միջազգային համագործակցություն

23 պետություն

Համագործակցություններ, պայմանագրեր

- ԲԱ – Հորդանանի համալսարան (UJ)՝ համագործակց. հուլագիր 2025
- ՀՎԱ – Չինաստանի ՎԱ՝ համագործակցության հուլագիր 2025
- ՀԱԸ – Իրանի աստղագիտական ընկերություն, 2025
- ԲԱ – Չինաստանի ԳԱ ազգային աստղադիտարան (NAOC) 2024
- ԲԱ – Աբասթումանի աստղադիտարան (Վրաստան) 2024
- ԲԱ – Շարժահի համալսարան (ԱՄԷ)՝ համագործակց. հուլագիր 2023
- ԲԱ-Լայդեն – Erasmus+ ICM Project Management, 2023-2025
- ԲԱ – CAO պայմանագիր՝ աստղադիտակներ, դիտումներ և այլն
- ԲԱ – CAO – Սանտյագո դե Կոմպոստելա՝ սպեկլ-ինտերֆերոմետրիա
- ԲԱ – ԴԱՈՍ, Մոսկվայի պետական համալսարան, Ռուսաստան
- ԲԱ – ՆԻԱՇԱՆ, Մոսկվա, Ռուսաստան
- ԲԱ – ՆԿՈՎ պայմանագիր՝ գամմա-բարստերներ
- ԲԱ – Ռոսկոսմոս՝ տիեզերական անվտանգության ոլորտում 2014-2025
- ԲԱ – Ստ. Պետերբուրգի պետական համալսարան
- ԲԱ – Հայ-ռուս. համալս. – Ստ.Պետերբուրգի պոլիտեխ. համալս.
- ԲԱ – ՄԱՄ՝ Հարավ-Արևմտյան և Կենտրոն. Ասիայի ԱՋՏԳ 2015-2027
- SCS-BMBF – Հայ-գերմանական՝ Արեգ Միքայելյան – ՀՎԱ-GAVO 2017-2019
- ԲԱ – IAP (Միշել Դենեֆելդ) – Գայա փոփոխական աստղեր
- ԲԱ – Վարշավայի համալսարան՝ Գայա անցողիկ աղբյուրներ
- ԲԱ – ԻԱՊԻ աստղաինֆորմատիկայի ոլորտում

Կապը ՀՀ համալսարանների հետ

1. **Երևանի պետական համալսարան (ԵՊՀ)**, Ֆիզիկայի ֆակուլտետ – գիտական համագործակց. ակտիվ գալակտիկաների թեմայով, համարել գիտաժողովներ, դասավանդում ԲԱ գիտն. կողմից, գիտ. կադրերի պատրաստում, թեմաների ղեկավարում, ԲԱ ուս. պրակտիկա:
2. **Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարան (ՀԱՊՀ)** – աստղագիտ. սարքաշինություն, ինժեներական կադրերի պատրաստում, ուսանողների պրակտիկա:
3. **Հայ-ռուսական (սլավոնական) համալսարան (ՀՌՀ)** – դասավանդում ԲԱ գիտնականների կողմից, գիտական կադրերի պատրաստում, եռակողմ համաձայնագիր Սանկտ Պետերբուրգի Պետրոս Մեծի անվան պոլիտեխնիկական համալսարանի հետ:
4. **Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալս. (ՀՊՄՀ)** – աստղագիտ. կրթություն, լավագույն կադրերի ներգրավում գիտ. հետազոտ. մեջ:
5. **Ճարտարապետության և շինարարարության Հայաստանի ազգային համալս. (ՃՇՀԱՀ)** – Զորաց Քարեր հնագույն աստղագիտ. վայրի չափագրում և ուսումնասիրություն:
6. **Վալերի Բրյուսովի անվան Երևանի պետական լեզվաբանական համալս. (ԵՊԼՀ)** – աստղագիտ. գիտելիքները հայկական բանահյուսության մեջ, ուսանողական պրակտիկա:
7. **Հայաստանում ֆրանսիական համալսարան (ՀՖՀ)** – աստղաինֆորմատիկայի մասնագետների պատրաստում:
8. **Հայաստանի եվրոպական համալս. (ՀԵՀ)** – դասավանդում ԲԱ գիտնականների կողմից:
9. **Հայաստանի տուրիզմի ինստիտուտ (ՀՏԻ)**, Ռուսաստանի Տուրիզմի միջազգային ակադեմիայի մասնաճյուղ – գիտ. տուրիզմ, գիտական տուրիզմի ամբիոնի հիմնադրում:
10. **ՀՀ ԳԱԱ գիտակրթական միջազգային կենտրոն (ԳԿՄԿ)** – նախապատրաստական փուլում է:

2.6մ աստղադիտակ – ZTA-2.6

In operation since 1975

Main observing equipment: *SCORPIO focal reducer, VAGR multi-pupil spectrograph, Speckle Interferometer (guest instrument)*

[Home](#)

[Instrumentation and methods](#)

[Applying for the time](#)

[Schedule of current observations](#)

[Schedule archive and Scientific report](#)

[Acknowledge US](#)

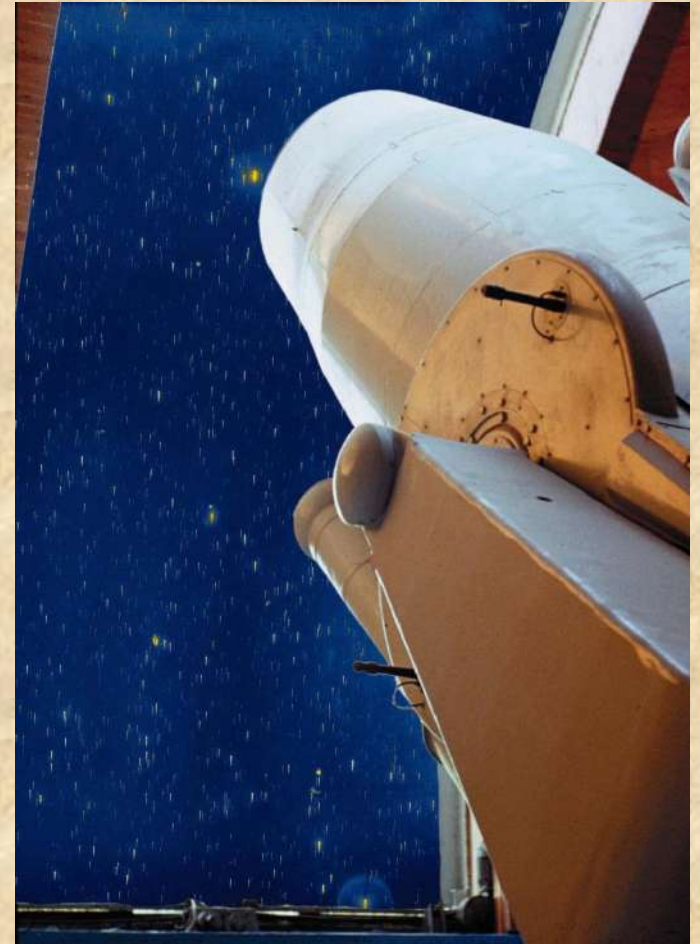
Description

The ZTA-2.6 telescope is the largest observational instrument of BAO. The telescope is located near vil. Byurakan at the altitude of 1406 m above sea-level. The coordinates of the site are longitude 40°20'29", latitude +44°16'29".

Main mirror diameter	260 cm
Mirror weight	4 tons
Mirror material	Sital
Mounting	Equatorial
Aperture ratio (D/F)	1:3.85
Primary focus	

Շմիդտի համակարգի 1մ աստղադիտակ (102/132/213)

In operation since 1960

3 objective prisms: 1.5° , 3° , 4°

Դիտողական աստղագիտության բաժին

Բաժնի ղեկավար. **Ալեքսեյ Գրավե**

Բաժնի կազմը (astronomers, engineers): Վազգեն Գաբրիելյան, Արտյոմ Մկրտչյան, Վազգեն Մնացականյան

Գործունեություն.

- ☐ 2.6m telescope
- ☐ 1m Schmidt telescope
- ☐ Small telescopes
- ☐ Astronomical instrumentation

2024 – Փորձնական դիտումներ, 2025-ի / 2026-ի դիտողական հայտեր Կարևորագույն արդյունքներ.

- ԲԿԳԿ սարքավորման դրամաշնորհի դիմում (ռոբոտային աստղադիտակի)
- 2.6մ-ի անսարքությունների կարգավորում և կարգաբերում, EEV ընդունիչի կարգաբերում, դիտումների սպասարկում
- Երիտասարդ մասնագետներից ԲԱ դիտողական խմբի ձևավորում
- Դիտումների հաճախում և փորձի ձեռքբերում
- Դիտումների մշակման համակարգի ստեղծում

Աստղաինֆորմատիկայի բաժին

Բաժնի ղեկավար. **Գոռ Միքայելյան**

Բաժնի կազմը (engineers, web administrators, programmers, operators).

Դերենիկ Անդրեասյան, Արշալույս Անդրեասյան

Գործունեություն.

- ❑ Համակարգչային ցանց, համացանց, ԲԱ համացանցային կայքէջ,
- ❑ Գիտական գրադարանի թվայնացում, դիտողական արխիվի թվայնացում,
- ❑ Հայկական վիրտուալ աստղադիտարան (ՀՎԱ, ArVO)
- ❑ Հաշվողական աստղաֆիզիկա, աստղավիճակագրություն, մոդելավորում, անիմացիաներ, սիմուլյացիաներ, պատկերավորում, լաբ. աստղաֆիզիկա, մեքենայական ուսուցում, ԱԲ, այլ խնդիրներ

Կարևորագույն արդյունքներ.

- **ՀՀ ԳԱԱ ԻԱՊԻ հետ համագործակցությունը** (+ UFAR students)
- Վիրտուալ աստղադիտարանների հայ-գերմանական ծրագիրը՝ DFBS սպեկտրների առցանց ծառայությունը և ցածրդիսպերսային սպեկտրների դասակարգումը: **ՀՎԱ – Չին-ՎԱ համաձայնագիր**
- **Ձեռք է բերվել ինտերակտիվ էկրան-գրատախտակ (smart board)**

2024 – ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կենտրոնը, **2026** – դիտողական արխիվը

Կիրառական աստղագիտության կենտրոն

Կենտրոնի ղեկավար. **Հայկ Հարությունյան**

Կենտրոնի կազմը. **Ելենա Նիկողոսյան**, + 8 դիտող:

Պայմանագրային աշխատանքների իրականացման ընթացքում երեք դիտակներով դիտումներ կատարվել են ընդհանուրը 201 գիշեր, որի ընթացքում անընդմեջ դիտվել է 3048.3 ժամ, չափումների քանակը՝ 5,952,936, օբյեկտների քանակը 5374:

Տիեզերական անվտանգության գլոբալ ծրագրի մասն է: Նաև՝

GLONASS: 2024 – ՀՀ ԳԱԱ ԵԻՍԻ սեյսմիկ կայան:

Այլ գործունեություն. շինարարական և վերանորոգման աշխատանքներ

Հայ-վրացական կոլոքվիումը

XVII Joint
Byurakan-Abastumani (Armenian-Georgian)
Astronomical Colloquium

5-9 May 2025, Byurakan, Armenia

- 05-09 մայիսի 2025թ., Բյուրական
- 17-րդ հայ-վրացական (Բյուրական-Աբասթուման) աստղագիտական կոլոքվիում
- Արեգ Միքայելյան և Ռևազ Ճանիշվիլի – գիտական կազմկոմիտեի համանախագահներ, տեղական կազմկոմիտե՝ Հ. Աբրահամյան, Գ. Միքայելյան և այլք
- Մասնակիցներ (42). ԲԱ՝ 25, ԵՊՀ՝ 3, ՖԿՊԻ՝ 1, ԱբԱ՝ 10, Իրան՝ 1, Նիդերլանդներ՝ 2
- Զեկուցումներ (39). 13՝ հրավիրված, 26՝ բանավոր
- Կոլոքվիումի նյութերը՝ ComBAO 72-1 (06.2025)

Եվրոպական տարեկան համագումարը

EUROPEAN
ASTRONOMICAL
SOCIETY
ANNUAL MEETING

UNIVERSITY COLLEGE CORK, IRELAND
23 - 27 JUNE

- 23-27 հունիսի 2025թ., Կորք, Իռլանդիա
- Եվրոպական աստղագիտական ընկերության (EAS) տարեկան համագումար: 2007-ին՝ Հայաստանում (JENAM-2007)
- 15 գիտաժողով, 53 հատուկ նստաշրջան, 10 լանչ նստաշրջան, պլենար զեկուցումներ, ԵԱԸ մրցանակներ
- 1500 ֆիզիկական + 700 վիրտուալ մասնակից
- ՀՀ մասնակիցները (11). Ա. Միքայելյան, Ե. Նիկողոսյան, Հ. Աբրահամյան, Ն. Ազատյան, Ա. Սամսոնյան, Դ. Անդրեասյան, Ա. Սուքիասյան, Վ. Մկրտչյան, Ա. Գասպարյան, Գ. Բալեյան, Լ. Դարբինյան
- 6 զեկուցում, 5 կարճ զեկուցում, 5 գիտապաստառ
- Ա. Միքայելյանի մասն. և կարճ զեկուցումը ԵԱԸ խորհրդի նիստին

Բյուրականյան ամառային դպրոցը

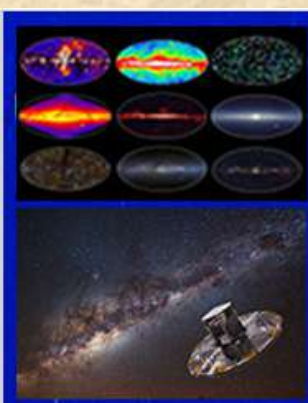
IAU SOUTH WEST AND CENTRAL ASIAN REGIONAL OFFICE OF ASTRONOMY FOR DEVELOPMENT

IV REGIONAL ASTRONOMICAL SUMMER SCHOOL “Astronomy and Data Science”

8-12 September 2025, Byurakan, Armenia

- 08-12 սեպտեմբերի 2025թ., Բյուրական
- 4RASS, նախորդները՝ 2019, 2021, 2023 (3RASS-1IRASS); նաև՝ Բյուրականյան միջազգային ամառային դպրոցներ (BISS)՝ 2006, 2008, 2010 (ISYA), 2012, 2016, 2018, 2020, 2022, 2024
- Թեման՝ **Աստղագիտությունը և տվյալագիտությունը**
- Մասնակիցներ (32). ԲԱ՝ 12, ԵՊՀ՝ 3, այլ՝ 17 (4 երկրից՝ Իրան՝ 8, Վրաստան՝ 2, Ղազախստան՝ 2, Ռուսաստան՝ 5)
- Դասախոսներ (15). ԲԱ՝ 3, այլ՝ 12 (Ռուսաստան՝ 2, Ֆրանսիա՝ 3, Նիդերլանդներ՝ 1, Իսպանիա՝ 1, ԱՄՆ՝ 1, Չինաստան՝ 2, Վրաստան՝ 1, Իրան՝ 1): 16 դասախոսություն և 4 գործնական

ASBD-3 միջազգային գիտաժողովը

International Symposium

“Astronomical Surveys and Big Data 3”

dedicated to the 60th anniversary of Markarian Survey and
the 20th anniversary of the Armenian Virtual Observatory (ArVO)

15-19 September 2025, Byurakan, Armenia

- 15-19 սեպտեմբերի 2025թ., ՀՀ ԳԱԱ, Երևան
- Աստղագիտական շրջահայություններ և մեծ տվյալներ, նախորդները՝ 2015, 2020
- Մասնակիցներ (57). ԲԱ՝ 18, ՀՀ այլ՝ 1, արտասահմանյան՝ 38 (10 երկրներից՝ Ռուսաստան 13, Իրան 9, Չինաստան 3, Գերմանիա 2, Ֆրանսիա 3, ՄԹ 1, Իտալիա 1, Նիդերլանդներ 1, Իսպանիա 2, ԱՄՆ 3)
- 57 զեկուցում (15՝ ԲԱ-ից), հրավիրված 21, բանավոր 33, գ-պաստառ 3
- Հրավիրված զեկուցողներ՝ Igor Chilingarian, Chenzhou Cui, Michel Dennefeld, Xavier Dupac, Lex Kaper, Johan Knapen, Clotilde Laigle, Oleg Malkov, Vahe Petrosian, Nikolay Samus, Rainer Spurzem, Alex Szalay
- ArVO - China-VO MoU (15.09.2025)
- Գիտաժողովի նյութերը՝ ԲԱ հաղորդումներում (72-2)

AHME-2 միջազգային կոնֆերանսը

International Conference "Astronomical Heritage of the Middle East 2" (AHME-2)

6-10 October 2025, Yerevan, Armenia

- 06-10 հոկտեմբերի 2025թ., ՀՀ ԳԱԱ, Երևան
- ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի աջակցությամբ միջազգային կոնֆերանս «Մերձավոր Արևելքի աստղագիտական ժառանգությունը», նախորդը՝ 2017
- Մասնակիցներ (40). ԲԱ՝ 8, ՀՀ այլ՝ 8, արտասահմանյան՝ 24 (12 երկրներ՝ Վրաստան 2, Իրան 8, Թուրքիա 2, Եգիպտոս 2, Ռուսաստան 2, Իսպանիա 2, Չինաստան 1, Չիլի 1, ԱՄՆ 1, Ավստրալիա 1, Ռումինիա 1, Ավստրիա 1)
- 47 գեկուցումներ (11՝ ԲԱ-ից, 7՝ ՀՀ այլ): 16 հրավիրված, 29 բանավոր, 2 գիտապատահ
- Byurakan Fest 2025 (08.10.2025)
- Աշխատաժողովի նյութերը՝ ԲԱ հաղորդումներում (73-1)

Plenary, Keynote and Invited Talks (16) at International Meetings

Annual Meeting of the Astronomical Society of Iran, 04-06.02.2025,
Shiraz, Iran – Invited Talks: **Areg Mickaelian, Gayane Baleyan**

International Conference *AI-Empowered Astronomy for Open Science*,
07-09.04.2025, Hangzhou, China – Invited Talk: **Areg Mickaelian**

**XVII Armenian-Georgian (BAO-AbAO) Joint Astronomical
Colloquium**, 05-09.05.2025, BAO, Armenia – Invited Talks: **Areg
Mickaelian (3), Artur Nikogossian, Gayane Baleyan**

ASTROMEET-2025, 19-21.06.2025, Zurich, Switzerland – Keynote Talk:
Areg Mickaelian

Astronomical Surveys and Big Data – 3 (ASBD-3), 15-19.09.2025, NAS
RA, Yerevan, Armenia – Invited Talks: **Areg Mickaelian (2)**

Astronomical Heritage of the Middle East – 2 (AHME-2), 06-10.10.2025,
NAS RA, Yerevan, Armenia – Invited Talks: **Areg Mickaelian (3),
Hayk Malkhasyan**

MEARIM 7, 11-13.11.2025, Amman, Jordan – Keynote Talk: **Areg
Mickaelian**

ԲԱ գործուղումներ 2025թ.

Ընդամենը՝ 42 արտասահմանյան և 10 ՀՀ:

ԳՀ գործուղումներ (11). Netherlands (Leiden – 5, Amsterdam – 4), France (IAP – 1), Germany (Cologne – 1)

Մասնակցություն գիտաժողովների և դպրոցների (26+1). EAS Annual Meeting (11 – Cork, Ireland), EAS Business Meeting (1 – Bulgaria), A&A BoD (1 – Hungary), Visegrad (2 – Hungary), ASTROMEET-2025 (1 – Switzerland), MEARIM 7 (2 – Jordan), Shiraz (2 – Iran), AI-Empowered Astronomy (2 – China), Heraklion (1 – Greece), Strasbourg (1 – France), St. Petersburg (1 – Russia)

Բանակցությունների և քննարկումների համար (4). China (2) + Դասախոսություններ ՀՀ դպրոցներում և ՀՀ այլ (7+1+2)

Ըստ երկրների (15 պետություն). Իռլանդիա – 11, Նիդերլանդներ – 9, Ֆրանսիա – 4, Չինաստան – 4, Հունգարիա – 3, Հորդանան – 2, Իրան – 2, Գերմանիա – 1, Ռուսաստան – 1, Շվեյցարիա – 1, Բուլղարիա – 1, Հունաստան – 1, Պորտուգալիա – 1, Իսպանիա – 1; ՀՀ – 10:

Մասնակցությունը կարևորագույն միջազգային միջոցառումներին 2022-2025թթ.

EAS Business Meeting 2022 (1 – online)

A&A BoD Meeting 2022 (1 – Yerevan, Armenia)

EAS Annual Meeting 2022 (Valencia, Spain, 7 BAO participants)

IAU GA XXXI 2022 (Busan, South Korea, 4 BAO participants)

EAS Business Meeting 2023 (1 – Geneva, Switzerland)

MEARIM-6 2023 (Cairo, Egypt, 2 BAO participants)

A&A BoD Meeting 2023 (1 – Heraklion, Greece)

EAS Annual Meeting 2023 (Krakow, Poland, 8 BAO participants)

EAS Business Meeting 2024 (1 – Oxford, UK)

A&A BoD Meeting 2024 (1 – Vilnius, Lithuania)

EAS Annual Meeting 2024 (Padova, Italy, 8 BAO participants)

IAU GA XXXII 2024 (Cape Town, South Africa, 1 BAO participant)

EAS Business Meeting 2025 (1 – Sofia, Bulgaria)

A&A BoD Meeting 2025 (1 – Budapest, Hungary)

EAS Annual Meeting 2025 (Cork, Ireland, 11 BAO participants)

MEARIM-7 2025 (Amman, Jordan, 2 BAO participants)

IAU Symposia, IVOA Interop, ADASS, SEAC, OAD/ROADs, CAP, AUASS

ԲԱ հյուրեր 2025թ.

Ընդամենը 760 հյուր, 20 արտերկրի 202 և ՀՀ 558 հյուրեր

ԳՀ գործուղումներ (10). Armen Sedrakyan (Գերմանիա), Valeri Hambaryan (Գերմանիա), Tigran Arshakian (Գերմանիա), Lex Kaper (Նիդերլանդներ), Michel Dennefeld (Ֆրանսիա), Ismail Mohamed Emam Fayed (Եգիպտոս), Maria Rah (Իրան)

Մասնակցություն գիտաժողովների և դպրոցների ($12+29+38+24 = 103$). BAO-AbAO, 4RASS, ASBD-3, AHME-2

ԲԱ սեմինարներ (5). Եգիպտոս, Իրան, Չիլի, ՀՀ (2)

Այլ գիտնականներ (10). Math Camp, երկրաբաններ

ՀՀ գիտնականներ (24). ArmSpaceOrgs, երկրաբաններ

Հայ-ռուսական համագործակցություն (AHU, 29). ՌԴ

Ուսուցիչներ (20). ASTTP

Ուսանողներ (40). 6BSS և 2BSSE

Դպրոցականներ (115). 11BSC, Math Camp, AYAS, NAS RA, Robotics

Այլ հյուրեր (357). արտերկրի՝ 40, ՀՀ՝ 317

Պատվ. հյուրեր (28). ՀՀ ԳԱԱ նախագահություն, դեսպաններ և այլք

Լրագրողներ (19), այդ թվում՝ ՄԹ, Իտալիա, ՀՀ

ԲԱ հյուրեր 2025թ. ըստ երկրների

Ռուսաստան	57	Իտալիա	3
Խորվաթիա	28	Եգիպտոս	3
Իրան	27	Թուրքիա	2
Վրաստան	15	Ղազախստան	2
ՄԹ	12	Ավստրալիա	2
Չինաստան	11	Չիլի	1
Գերմանիա	8	Ավստրիա	1
Ֆրանսիա	6	Սերբիա	1
ԱՄՆ	5	Ռումինիա	1
Իսպանիա	5		
Նիդերլանդներ	5	ՀՀ	558

Ընդամենը 760

ԲԱ պատվավոր հյուրեր 2025թ.

**ՀՀ ԳԱԱ նախագահ Աշոտ Սադյան, ՀՀ ԳԱԱ նախագահ. անդամներ
ՀՀ-ում Նիդերլանդների դեսպան Մարիելկե Մոնռոյ
ՀՀ-ում Սերբիայի դեսպան Տատյանա Պանայոտովիչ-Յվետկովիչ
ՀՀ թատերական գործիչների միության նախ. Հակոբ Ղազանջյան
ՀՀ շախմատի ակադեմիայի նախագահ Սմբատ Լպուտյան
ՀՀ Արագածոտնի մարզպետ Սերգեյ Մովսիսյան, փոխմարզպետ
Արմեն Գրիգորյան**

Աշտարակ խոշորացված համայնքի ղեկավար Թովմաս Շահվերդյան
«Ապավեն» ընկերության գործադիր տնօրեն Գագիկ Աղաջանյան
«Կասպերսկի» ընկերության տնօրեն Արմեն Կարապետյան, մենեջեր
Սամվել Զաքարյան

«Մարտին Սթար» ընկերության տնօրեն Խաչատուր Բաբոյան
«Մատենա» ընկերության գործադիր տնօրեն Ռուբեն Հայրապետյան
Երգչուհի Լիլիթ Պիպոյան

Վ. Հ. Համբարձումյանի ընտանիքի անդամներ Ռուբեն

Համբարձումյան, Գայանե Պանինա, Աննա Համբարձումյան և այլք
Մարտիրոս Սարյանի ընտանիքի անդամ Ռուզան Սարյան
Նկարիչներ, քանդակագործներ, ճարտարապետներ և այլք

ԲԱ գիտական խորհուրդը

2022-2027թթ. կազմը.

Արեգ Միքայելյան (Ն), Հայկ Աբրահամյան (ՆՏ / ԳՔ), Ռուբեն Անդրեասյան, Արարատ Եղիկյան, Աշոտ Հակոբյան, Արուս Հարությունյան, Հայկ Հարությունյան. Տիգրան Մաղաքյան, Տիգրան Մովսիսյան, Ելենա Նիկողոսյան, Հովհաննես Պիկիչյան, Գագիկ Տեր-Ղազարյան, Անահիտ Սամսոնյան / Դերենիկ Անդրեասյան (ԵԳԻԽ)

13 անդամ, այդ թվում փղամարդ՝ 11, կին՝ 2: Երիտասարդ՝ 2, այլ ինսփրիպուտներից՝ 0:

2025թ. – 14 նիստ.

13.01.2025, 17.02.2025, 03.03.2025, 06.03.2025, 19.05.2025, 02.06.2025, 07.07.2025, 04.08.2025, 01.09.2025, 29.09.2025, 13.10.2025, 13.11.2025, 24.11.2025, 04.12.2025

ԲԱ ԳԽ Կարևորագույն հարցերը

- ԲԿԳԿ ներկայացվող ԲԱ 2024թ. հաշվետվության հաստատումը
- ԲԱ հաղորդումների 2024թ. «լավագույն հոդված» մրցույթը
- ԲԱ 2025թ. գործունեության ծրագիրը
- ԲԱ 2026թ. բազային ֆինանսավորման ծրագրի հայտը
- ԲԱ-ում անցկացվող միջազգային գիտաժողովների և ամառային դպրոցի քննարկումը (ASBD-3, AHME-2, 4RASS)
- «Աստղաֆիզիկա» ամսագրի գլխավոր խմբագրի հարցը
- «Գրիգոր Բրուսյան» և «Զորաց քարեր» գրքերի քննարկում
- ՀՀ ԳԱԱ մրցանակի համար աշխատանքների առաջադրում
- ՎՀ մրցանակի ծրագրերին ներկայացվող հայտերի քննարկումը
- ԲԿԳԿ նախագծերի հաշվետվությունների հաստատումը
- ԲԱ դիտողական ռազմավարությունը և մարտավարությունը
- ԲԱ-80 միջոցառումների ծրագիրը
- Լիանա Համբարձումյանին, Դերենիկ Անդրեասյանին, Անդրանիկ Սուքիասյանին և Հայկ Մալխասյանին որպես ԲԱ հայցորդ ընդունելու հարցը
- ԲԱ 2025թ. հաշվետվության հաստատումը

ԲԱ կարևորագույն հրամանները

ԳՀ բաժինների նոր հաստիքակազմ և գիտաօժանդակ և տնտ. անձ.
նոր հաստիքակազմ, ԲԱ հաստիքացուցակը
ԲԱ-ում նոր մասնագիտական խորհրդի (048) կազմի ստեղծման

Գործերի կառավարիչ՝ Տիգրան Արաքսման-Մանուկյան
Նոր կրտսեր գիտաշխատողներ՝ Արփինե, Սիրուշ
Դիտողական աստղագիտության բաժին՝ Վազգեն Մնացականյան
Գիտական և մյուս ստորաբաժանումների կառուցվածքը
ԲԱ 2025թ. միջոցառումների ցանկը

Հանձնաժողովներ՝ դիտ. ժամանակի բաշխման, թանգարան.
նյութերի հավաքագրման, դրամահավաքի, «Ընդհանուր
աստղաֆիզիկա» դասագրքի, քննությունների և այլ

Գույքագրում, բնակարանային հարցեր և այլն

Տեղեր/գնումներ՝ վառելիք, կահույք, շինարարական,
աստղացուցարանի գմբեթ և այլն

Արձակուրդներ, տարեվերջյան արձակուրդներ և պարգևատրումներ

ԲԱ մասնագիտական խորհուրդը

2025-2026թթ. կազմը.

Տիգրան Մաղաքյան (Ն), Արեգ Միքայելյան (ՆՏ), Հայկ Աբրահամյան (ԳՔ), Արարատ Եղիկյան, Արթուր Նիկողոսյան, Արամ Սահարյան, Գագիկ Տեր-Ղազարյան, Հայկ Հարությունյան, Ելենա Նիկողոսյան, Վարդան Սահակյան

10 անդամ, այդ թվում տղամարդ' 9, կին' 1:

2025թ. – 2 նիստ. 14.01.2025, 27.02.2025

Թեկնածուական ատենախոսությունների պաշտպանություններ.

Անահիտ Սամսոնյան «Փոշով հարուստ աստղառաջացման բռնկումով գալակտիկաների և ակտիվ գալակտիկական միջուկների ուսումնասիրությունը ենթակարմիր [CII] 158 մկմ առաքման գծի միջոցով»

Գուրգեն Պարոնյան «Ակտիվ միջուկներով գալակտիկաների ռենտգենյան հատկությունները»

ԲԱ պաշտպանությունները

Տարի	Թեկնածուական	Դոկտորական
2001	Կարեն Բեքարյան	Ա. Գյուլբուդադյան, Տիգրան Մադաթյան
2002	Ելենա Նիկողոսյան, Սուսաննա Հակոբյան	
2003		Գ. Տեր-Ղազարյան
2004	Աշոտ Աֆյան, Ս. Բալայան, Գ. Բրուտյան	
2005		
2006		
2007	Էմիլյա Կարապետյան, Awni Khassawneh	
2008		
2009	Ա. Հակոբյան, Վ. Ադիբեկյան, Ժ. Մարտիրոսյան	
2010	Լուսինե Սարգսյան	
2011		
2012		
2013	Մարիետտա Գյուլզադյան, Սաթենիկ Ղազարյան	
2014	Տիգրան Նազարյան	
2015		
2016	Դանիել Բադդասարյան	
2017		
2018	Արուս Հարությունյան	
2019	Հովհաննես Դեմիրճյան, Սարգիս Գասպարյան	Արարատ Եղիկյան
2020	Հայկ Աբրահամյան	
2021	Հասմիկ Անդրեասյան, Գայանե Կոստանդյան	
2022	Նաիրա Ազատյան, Դավիթ Իսրայելյան	
2023	Գևորգ Հարությունյան	
2024		
2025	Գուրգեն Պարոնյան, Անահիտ Սամսոնյան	

ԲԱ 2025թ. սեմինարները

- Research seminars (BAO, other Armenian institutions, foreign)
- Review seminars on various important astrophysical topics
- Reports by the Heads of Scientific Departments; Reports by Projects PIs
- PhD students presenting their PhD thesis
- Technical seminars / Information seminars / Interdisciplinary seminars

Ընդամենը **27**

ԳՀ բաժինների ընդհանուր արդյունքները **9**

Այլ գիտական արդյունքներ **5**

Տեսահայական (Review) սեմինարներ **-**

Տեխնիկական սեմինարներ **-**

Հոբեյանական սեմինարներ **11**

Տեղեկատվական սեմինարներ **2**

ԲԱ **22**

ՀՀ ալլ (ICRANet, ՀՀ ԳԱԱ , ԵՊՀ, ալլ) **2**

Արտասահմանցիների կողմից **3**

(Ismail Mohamed Emam Fayed, Zhen Gao, Maria Rah)

ԲԱ սեմինարներ 2017-2025թթ.

During 2017-2025: 54 seminars by foreign speakers

Seminars by outstanding scientists:

Nobel Prize Winners: John Mather (NASA/GSFC, USA), Reinhard Genzel (MPE, Germany), Michel Mayor (Geneva Observatory, Switzerland)

Viktor Ambartsumian Prize Winners: Edward P. J. van den Heuvel (University of Amsterdam, Netherlands), Alexander Sandor Szalay (Johns Hopkins University, USA)

IAU President: Ewine van Dishoeck (Leiden Obs., Netherlands)

ESO Director General: Xavier Barcons (ESO, Germany)

Other outstanding scientists: Joseph Silk (IAP/JHU, France), Jill Tarter (SETI Institute, USA), Vahé Petrosian (Stanford University, USA), Daniel Kunt (IAP, France), Donald Schneider (Penn. State Univ., USA)

Արտասահմանյան և այլ սեմինարներ

- 20.03.2025, IAP, Paris, France – Areg Mickaelian** *“Search and Studies of Active Galaxies in the Byurakan Astrophysical Observatory”*
- 18.06.2025, Leiden Observatory, Netherlands – Gor Mikayelyan** *“Multiwavelength Studies of IR Galaxies”*
- 13.08.2025, Xinjiang Astronomical Observatory, Urumqi, China – Gayane Baleyan** *“IAU South West and Central Asian Regional Office of Astronomy for Development”*
- 13.08.2025, Xinjiang Astronomical Observatory, Urumqi, China – Areg Mickaelian** *“Multiwavelength Search and Studies of Active Galaxies using Large Surveys and Databases”*
- 12.02.2025, ԵՊՀ – Գուրգեն Պարոնյան** *«ԱԳՄ-ների ռենտգենյան հատկությունների ուսումնասիրություններ»*
- 27.02.2025, ԵՊՀ – Լիանա Համբարձումյան** *«Բլազարների շիթերում ստացիոնար բաղադրիչների ուսումնասիրությունները ենթապարսեկային մասշտաբներով»*
- 22.04.2025, ՀՀ ԳԱԱ ՖԱԲ տարեկան ժողով – Արեգ Միքայելյան** *«Ակտիվ գալակտիկաների բազմալիքային որոնում և ուսումնասիրություն»*
- 04.06.2025, ՀՀ ԳԱԱ – Արեգ Միքայելյան** *«Բյուրականի աստղադիտարանի միջազգային գործունեությունը»*
- 10.12.2025, ԵՊՀ – Արուս Հարությունյան** – *Bulk Viscosity of Two-Flavor Color Superconducting Quark Matter in Binary Neutron Star Mergers*

Պարգևներ

ՀՀ ԳԱԱ 2025թ. տարեկան մրցանակ ֆիզիկայի և տեխնիկական գիտ. հիմնարար հետազոտությունների բնագավառում

- **Տիգրան Մաղաքյան, Տիգրան Մովսիսյան**

ComBAO 2024թ. լավագույն հոդվածի մրցանակ

- **Աշոտ Հակոբյան, Հովհաննես Պիկիչյան**

ՀՀ ԳԱԱ շնորհակալագիր «Գիտության աշխարհում» հանդեսում հրապարակումների համար

- **Արեգ Միքայելյան**

ՀԱԸ 2025թ. տարեկան մրցանակ երիտասարդ աստղագետների համար

GTTP հավաստագրեր 2025

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՈՂՈՐԽ: ԱՍՏՈՂԱՊԻՏԱԿՆԵՐ

2.6մ աստղադիտակ

- ժամային առանցքի շարժաբերի մեխանիկական բոլոր հանգույցների կանխարգելման աշխատանքներ, կախովի որդնյակների կառչման ճշտության ստուգում և կարգաբերում:
- գմբեթի շարժաբեր մեխանիզմների նախազգուշական աշխատանքների կատարում, տրոլեյների հպանվակների հանգույցներում նոր ածխա-պղնձային խոզանակների տեղադրում:
- գմբեթի դիմապանակի շարժաբերի կանխարգելման աշխատանքներ:
- ժամային առանցքի ճշգրիտ աշխատանքի համար հիդրոստատիկ բարձրում յուղի ճնշման և յուղի թաղանթի հաստության կարգավորում:

1մ Շմիդտի աստղադիտակ

- գմբեթի փեղկերի շարժաբեր հանգույցի հետ կապված վթարի հետևանքների վերացում (մեխ. և էլեկտրամեխանիկական հանգույցների վերանորոգում):
- դիտակի օբյեկտիվ պրիզմայի տեղադրում:
- գմբեթը պտտող բոլոր հանգույցների տեխնիկական սպասարկում և կարգաբերում:
- գմբեթի վրա տեղակայված 0,5տ բեռնամբարձության տելֆերի էլեկտրական հանգույցների վերանորոգում:

Փոքր աստղադիտակների կանխարգելման աշխատանքներ, էքսկուրսիոն աստղադիտակի (300մմ) օկուլյարի մեխանիկական հանգույցի ձևափոխում:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՈՂՈՐԽ: Այլ աշխատանքներ

Էլեկտրահամակարգ

- 2.6մ դիտակի 35 կՎ ենթակայանի ամպրոպից վնասված ներանցումային մեկուսիչների ապամոնտաժում (վերամբարձ մեխանիզմի օգնությամբ), 35կՎ լարման 6 հատ վնասված մեկուսիչների ապամոնտաժ և նորի մոնտաժ, ստուգվել է 35կՎ լարման էլեկտրահաղորդալարերի, մեկուսիչների վիճակը:
- Երևանի «ԷԼԵԿՏՐԱՍԵՎԿԱՎՄՈՆՏԱԺ» ՓԲԸ-ի կողմից կատարվել են 2.6մ դիտակի ենթակայանի ներանցումային մեկուսիչների մոնտաժ, ուժային տրանսֆորմատորի պարամետրերի չափումներ և կարգաբերման աշխատանքներ:
- պատրաստվել և մոնտաժվել է ձողային շանթարգել 2.6մ դիտակի ենթակայանի համար իր հողանցման կոնտուրով:
- 2.6 մ-ի ենթակայանի ուժային բարձր լարման տրանսֆորմատորի համար կառուցվել է ստանդարտներին համապատասխան հողանցման կոնտուր:
- հիմնովին վերանորոգվել է հյուրատան երկրորդ հարկի միջանցքների բոլոր լուսամփոփների էլ. մասերը, կատարվել է նոր էլեկտրամոնտաժային աշխատանքներ:
- հյուրատան նկուղում կատարվել է էլեկտրամոնտաժ ջրատաքացման համակարգի պոմպի էլ.սնուցման համար:
- մոնտաժվել է աստղային դարպասի հեռակառավարման նոր էլ. համակարգ:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ոլորտ: Այլ աշխատանքներ

Էլեկտրահամակարգ

- կատարվել են էլեկտրակարգաբերման, էլեկտրամոնտաժման աշխատանքներ թանգարանում, ճաշարանում, 2.6մ աստղադիտակի աշտարակում, գլխավոր շենքում, բնակելի թաղամասում, տեղադրվել են նոր էլեկտրահաշվիչներ:
- Բյուրականյան փառատոն միջոցառման համար մոնտաժվել և ապամոնտաժվել է ընդհանուր 500 գծամետր երկարության էլ. ցանց, տեղադրվել են լուսարձակներ:

ՄԵԽԱՆԻԿԱԿԱՆ արհեստանոցում պատրաստվել է.

- 1մ և էքսկ. դիտակների համար մասեր՝ խառատային և ֆրեզերային մշակմամբ:
- Մետաղական նստարաններ:
- Տարածքի վերաբերյալ ուղեցույց վահանակներ (տեղադրմամբ):
- Ցուցափեղկ-վահանակ (տեղադրված գլխավոր մուտքի մոտ):
- Կատարվել են նաև որոշ աշխատանքներ կապված աստղադիտարանի ավտոպարկի հետ:

Ֆոտովոլտային կայանի ցանկապատ տարածքի բարեկարգում:

Կիրառական աստղագիտության բաժնի վարչական շենքի երկրորդ հարկի համար պատրաստվել և մոնտաժվել է 4մ երկարության մետաղական աստիճան:

Տնտեսական ոլորտ

- **Մերսեդես Սպրինտեր ավտոբուսի շարժիչի կապիտալ վերանորոգում**
- Լաբ. փոքր շենքի տանիքի թիթեղյա ծածկի ներկում-վերանորոգում
- Բնակելի N 6 շենքի կոյուղու խողովակաշարի և հունի փոխում
- Բնակելի N 8 շենքի կոյուղու խողովակաշարի փոխում նորով
- Բնակելի N 9 շենքի տանիքի մասնակի վերանորոգորմ
- 2,6 մ դիտակի տարածքի առուների մաքրում
- Թաց և չոր ծառերի սանիտարական էտի կատարում: Աղբահանություն
- Խմելու ջրագծի վթարված հատվածի վերականգնում
- Գլխավոր շենքի կոյուղու խցանումի մաքրում
- **Հյուրանոցում տաք ջրի համակարգի** կառուցում
- ԲԱ-ում անցկացված բոլոր միջոցառումներին աջակցում
- Տարբեր աշխատասենյակներից իրերի տեղից-տեղ տեղափոխում
- Փողոցների և մայրերի թափված տերևների մաքրում (փչում)
- Առանձին հատվածներում ծաղկանոցների մշակում և ոռոգման աշխատանքների կատարում
- **Մարտիրոս Սարյանի անվան սենյակի կոսմետիկ վերանորոգում**
- Տարածքի ոռոգման աշխատանքների կատարում (մասնակի)
- Ամենօրյա հյուսնային, սան. մաքրման, սան. տեխ. աշխ. կատարում
- Աշխատանքային օրերին աշխատակիցների անվտանգ տեղափոխություն Երևան-Բյուրական-Երևան

Հանրային կապերի բաժին

Բաժնի ղեկավար. Գայանե Բալեյան

Բաժնի կազմը (scientific journalist, SMM, project and event managers, fundraiser, scientific tourism coordinator, guides). Լիլիթ Դարբինյան, Անի Դավթյան, Սոնա Ֆարմանյան, Վարսիկ Հարությունյան, ՎՀ տուն-թանգարան, այցելավարներ

Գործունեություն.

- ☐ Աստղադիտարանի հեղինակությունը և վարկանիշը
- ☐ Արտաքին կազմակերպությունների հետ կապը
- ☐ Գովազդային ծառայություն
- ☐ Լրատվական ծառայություն, Թարգմանչական ծառայություն
- ☐ Նախագծերի համակարգում, Հովանավորներ և ֆոնդհայթհայթում
- ☐ Միջոցառումների համակարգում, Հանրային և կրթական ծրագրեր
- ☐ Հրատարակչություն և հանրամատչելի նյութերի պատրաստում
- ☐ ԲԱ համացանցային կայքէջի ձևավորում և զարգացում, ԲԱ ՖԲ կայքէջը
- ☐ Տարածքի և ինտերիերների ձևավորում
- ☐ Այցելությունների ծառայություն՝ հանրամատչելի այցելություններ (էքսկուրսիաներ), պատվավոր հյուրեր
- ☐ Աստղադիտարանի հյուրատուն, Աստղացուցարան
- ☐ Վ. Համբարձումյանի տուն-թանգարան

Կանոնավոր միջոցառումներ

Համբարձումյանական ընթերցումներ (2003-ից)
Հոբելյանական սեմինարներ (հայ աստղագետներ)
Բյուրականյան ամառային դպրոցներ ԵՊՀ ուսանողների համար (BSS)
ԵՊՀ 3-րդ կուրսի ուսանողների ամառային պրակտիկա
Բյուրականյան ամառային դպրոցներ ինժեներների համար (BSSE) (2021-ից)
Բյուրականյան ամառային դպրոցներ Արցախի ուսանողների համար (BSSA)
ՀԱԸ աստղագիտական դասախոսությունների ծրագիր (2012-ից)
Բյուրականյան գիտաճամբարներ (BSC) (2014-ից)
Աստղագիտ. դպրոց. ուսուցիչների վերապատր. ծրագիր (ASTTP) (2019-ից)
Բյուրականյան գիտաճամբարներ Արցախի դպրոցականների համար (BSCA)
Շամշադինի տարածաշրջանի սահմանամերձ գյուղերի դպր. «Իմ Տիեզերքը»
շարադր. մրցույթի և «Գիտելիքի աշխարհ» մրցույթի հաղթողների այցեր
Տիեզերագիտական ակումբի (AYAS) աշակերտների այցը
Հայկական աստղագիտական օլիմպիական թիմի նախապատրաստումը
միջազգային օլիմպիադաներին
ՌԴ «Տրայեկտորիա» հիմնադրամի աստղագիտական դպրոցներ
Բյուրական-Օրիոն պատանի տիեզերագնացների դպրոցներ
Մաթեմատիկական ճամբարներ Արցախի դպրոցականների համար (2021-ից)

2025թ. միջոցառումներ

11.02.2025	The EU Young European Ambassadors (YEA) "International Day of Women and Girls in Science"
01-30.04.2025	ArAS School Lectures Program <i>"From School to Space"</i>
19-20.04.2025	AYAS Space Club Students' Visit to BAO
22.05.2025	Seminar dedicated to the 90th anniversary of Rafik Vardanian
27.05.2025	Conference of Armenian Space Sector Organizations
22.06-02.07.25	Summer Math Camp for Artsakh pupils organized by Gaiane Panina, Ivan Panin, et al.
04-10.07.2025	11th Byurakan Science Camp (11BSC)
12-16.07.2025	Astronomy School Teachers Training Workshop 2025 (ASTTP)
20-26.07.2025	2nd Byurakan Summer School for Engineers (2BSSE)
22.07.2025	BAO Annual Interim Report 2025 Meeting
26.07.2025	The "Stellar" Gala of Matena Alumni at BAO
28-31.07.2025	6th Byurakan Summer School for YSU Phys.Fac. Students (6BSS)
01.08.2025	NAS RA Summer Scientific School's participants visit to BAO
03-10.08.2025	Science camp of "ArmElectronic" school of Robotics and Engineering Skills
11-13.08.2025	Perseids Meteor Shower – Public Event

2025թ. միջոցառումներ

01.09.2025	Knowledge Day. Public Event
18.09.2025	Viktor Ambartsumian's BD: Astronomy Day in Armenia – Public Event
08.10.2025	Byurakan Fest 2025
29.10.2025	External Armenian Astronomical Society Conference 2025
10.11.2025	NAS RA Prizes and Ambartsumian Projects Award Ceremony
20.11.2025	Seminar dedicated to the 100 th anniversary of Romela Shahbazian
20.11.2025	UNICEF Event on World Children's Day at BAO
16.12.2025	BAO Annual Report 2025 Meeting
16.12.2025	ArAS Annual Prize 2025 and GTTP 2025 Certificates Award
17.12.2025	Presentation of the book(s) " <i>Zorats Karer</i> " by Hayk Malkhasyan

Anniversary seminars:

Armen Sedrakian – 60, Rafik Vardanian – 90, Gagik Ter-Kazarian – 75,
Ararat Yeghikyan – 70, Grigor Broutian – 70, Gurgen Paronyan – 40,
Ashot Petrosyan – 80, Hovhannes Pikichyan – 75, Noreta Andreasian-Thomas – 75,
Romela Shahbazian – 100, Tigran Movsessian – 70

2026թ. գիտաժողովներ և այլ միջոցառումներ

- 01-30.04.2026 *"From School to Space" School Lectures*
- 25-29.05.2026 ՄԱՄ կոնֆերանս CAP-2026
- 20-24.06.2026 ICOMOS Summer School
- 21.06-01.07.26 **Math Camp for Artsakh students**
- 05-11.07.2026 **SNAD-IX Workshop**
- 13-26.07.2026 London Architects Association school
- 28.07-03.08.26 **Astronomy School Teachers Training Program (ASTTP)**
- 06-12.08.2026 **12th Byurakan Science Camp (12BSC)**
- 07-11.09.2026 **10-րդ Բյուրականյան միջազգ. ամառ. դպրոց (10BISS)**
- 14-18.09.2026 **Միջազգ. գիտաժ. «Մեր անկայուն Տիեզերքը»՝ ԲԱ 80**
- 16.09.2026 Բյուրականյան փառատոն (BAO Fest)
- 18.09.2026 **SWCA 5th Regional Astronomical Workshop (5RAW)**
- 19.09.2026 **19-րդ համբարձումյանական ընթերցումներ**
- 21-25.09.2026 **18-րդ հայ-վրացական աստղագիտական կոլոքվիում
(Աբասթումանի աստղադիտարան)**
- 05-16.10.2026 **I-HOW on Radio Astronomy**
- ԲԱ ՅՈՒՆԵՍԿՕ արժեքի 15-ամյակը, ԲԱ աստղացուցարանի բացումը, ԲԱ (Հայ աստղագիտության պատմության) թանգարանի բացումը

2027-2030թթ. գիտաժողովներ և ամառային դպրոցներ

2027

V – 19-րդ հայ-վրացական աստղագիտական կոլոքվիում

IX – 5-րդ տարածաշրջանային աստղագիտական ամառային դպրոց (5RASS)

IX – *International Symposium on Stellar Associations and Star Formation*

IX – ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտական աշխատաժողով

2028

V – Վիրտուալ աստղադիտ. միջազգ. ալյանսի (IVOA) փոխգործակցության խորհրդ.

IX – 11-րդ բյուրականյան միջազգային ամառային դպրոց (11BISS) / IAU ISYA-2028

IX – Միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված Վիկտոր Համբարձումյանի 120-ամյակին

IX – ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտական աշխատաժողով

2029

V – 21-րդ հայ-վրացական աստղագիտական կոլոքվիում

IX – 6-րդ տարածաշրջանային աստղագիտական ամառային դպրոց (6RASS)

IX – COSPAR աշխատաժողով «Տիեզեր. հետազոտություններ և տեխնոլոգիաներ»

IX – Միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված Մարատ Առաքելյանի 100-ամյակին

2030

IX – 12-րդ բյուրականյան միջազգային ամառային դպրոց (12BISS)

IX – *International Symposium Astronomical Surveys and Big Data 4* (ASBD-4)

IX – ՄԱՄ ՀԱԿԱ տարածաշրջանային աստղագիտական աշխատաժողով

ԲԱ լրատվություն

- ԲԱ մամուլի հաղորդագրություններ՝ հայերեն 67, անգլերեն 58
- ԲԱ ֆեյսբուքյան և ինստագրամյան պաշտոնական էջերը
- ԲԱ գիտնականների հետ հարցազրույցներ
- ՀԱԸ էլեկտրոնային տեղեկագիր (ArASNews)՝ ամսական
- ԲԱ մասին նյութեր միջազգային տեղեկագրերում՝ Astrocourier, IVOA newsletter, CAP journal, etc.
- ԲԱ գիտական արդյունքների լուսաբանում ՀՀ ԳԱԱ կողմից
- ԲԱ նորությունների լուսաբանում ՀՀ լրատվամիջոցների կողմից
- Հոդվածներ, ձայնա/տեսա նյութեր ՀՀ և արտ. լրատվամիջոցներում
- Հանրամատչելի հոդվածներ ԲԱ գիտնականների կողմից
- Գիտահանրամատչելի հոդվածներ՝ «Գիտության աշխարհում» ևն
- Ռադիո և ՀՅ հաղորդումներ ԲԱ մասին, հարցազրույցներ ԲԱ գիտն. հետ
- Ֆիլմեր ՎՀ և ԲԱ մասին, այդ թվում՝ արտ. լրատվամիջոցների կողմից
- ԲԱ համացանցային կայքէջում նյութերի տեղադրում
- Աստղագիտական իրադարձությունների տարեկան օրացույց՝ հայերեն և անգլերեն
- Գիտական (աստղագիտական) լրագրության ամենամյա մրցույթ

ԲԱ այցելություններ

Վիկտոր Համբարձումյանի տուն-թանգարան

Վիկտոր Համբարձումյանի աշխատասենյակ՝ VIP այցելություն

2.6մ աստղադիտակ, նաև VIP այցելություն

1մ Շմիդտի աստղադիտակ՝ VIP այցելություն

ԲԱ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կենտրոնի բացումը 2024թ., ԲԱ թանգարանը՝ 2025/2026թթ.

Աստղացուցարան՝ պայմանագրով, ԲԱ աստղացուցարանը՝ 2025/2026թթ.

Գիշերային դիտումներ փոքր աստղադիտակներով

Հանրամատչելի դասախոսություններ՝ հայերեն / ռուսերեն / անգլերեն

Այցելուներ	2022	2023	2024	2025 (I-XI)
Դպրոցականներ	17 626	18 756	20 289	19 806
ՀՀ այլ քաղաքացիներ	12 092	8 567	9 319	9 808
Արտասահմանցիներ	2 926	5 151	1 894	2 993
Ընդամենը	32 644	32 474	31 509	32 607
Գումարը (ՀՀԴ)	27850900	27886410	27616000	28753700

Առավելագույն այցելությունների ամիսները.

հունիս 9500 / 5920300 ՀՀԴ, մայիս 4177 / 3098800, հոկտ. 4142 / 3399100 ՀՀԴ, հուլիս 4125 / 3117900 ՀՀԴ, օգոստոս 3338 / 5150800 ՀՀԴ, սեպտ. 2560 / 2721200 ՀՀԴ

ՄԱՄ տարածաշրջանային կենտրոն

Կենտրոնի ղեկավար. Արեգ Միքայելյան
Կենտրոնի համակարգող՝ Սոնա Ֆարմանյան
Համացանցային կայքէջի պատասխ.՝ Գոռ Միքայելյան
Կազմը՝ Գ. Բալեյան, Ա. Դավթյան, Լ. Դարբինյան

Գործունեություն.

OAD/ROAD zoom meetings

Consolidated Business Plan

IAU Strategic Plan

Meeting with Steering Committee

2019թ. OAD դրամաշնորհ

Regional SS & Workshop

2019թ. IAU100 Centennial

դրամաշնորհ

Հայ-վրացական կոլոքվիում

Զեկուցումներ EAS-2025-ում և

MEARIM 7-ում

South West and Central Asia
Regional Office of Astronomy for Development

Home About SWCA Astronomy OAD / ROADs Activities News Resources Contacts

The International Astronomical Union's (IAU) Office of Astronomy for Development (OAD) has established new coordinating offices in Armenia, Colombia, Jordan, Nigeria and Portugal. Supporting the use of astronomy as a tool for development in specific regions and languages, the new partnerships form part of the IAU's decadal strategic plan — which aims to realise the societal benefits of astronomy.

The agreements were signed at the Hawaii Convention Centre in Honolulu, Hawaii, during the IAU's triennial General Assembly. The final signatures were received during a media event on Thursday 13 August 2016.

The five new offices will perform two important functions. Regional offices will coordinate astronomy for development activities in nearby countries, whilst language expertise centres will deal with language and/or cultural aspects. Each of the offices will be hosted by a local institution or consortium of institutions and supported in their efforts by regional partners.

The new coordinating offices of astronomy for development are as follows:

1. The South West Asian Regional Office, hosted at the Byurekhan Astrophysical Observatory (BAO) in Armenia.
2. The Andean Regional Office, hosted at three collaborating institutions: Universidad de Los Andes (Colombia), Parque Explora-Planetario de Medellin (Colombia), and Sociedad Chilena de Astronomia (Chile).
3. The Arab Regional Office and Arabic Language Expertise Centre, hosted by the Arab Union for Astronomy and Space Sciences and located at the United Nations Regional Centre for Space Science and Technology Education in Jordan.
4. The West African Regional Office, hosted at the Centre for Basic Space Science (CBSS), National Space Research and Development Agency (NASRDA) in Nigeria.
5. The Portuguese Language Expertise Centre, hosted at Núcleo Interactivo de Astronomia (NUGLIO), in collaboration with the Institute of Astrophysics and Space Sciences in Portugal.

Together with existing offices around the world — the East Asian Regional Office and Chinese Language Expertise Centre in China, the East African Regional Office in Ethiopia, the South East Asian Regional Office in Thailand, and the Southern African Regional Office in Zambia — the OAD now comprises a network of eight regional offices and three language expertise centres.

Armenian Astronomical Society

Founded in 1999

Official registration 2001

Membership: 107 members from 21 countries

Activities:

- Webpage with full information on Armenian astronomy
- Electronic newsletters (ArASNews)
- Annual Meetings
- Byurakan Schools
- ArAS Prize for Young Astronomers (Yervant Terzian Prize)
- Educational projects
- Public projects
- 2024 – ArAS-25 meeting
- ArAS “External” meeting 2025

Armenian Virtual Observatory

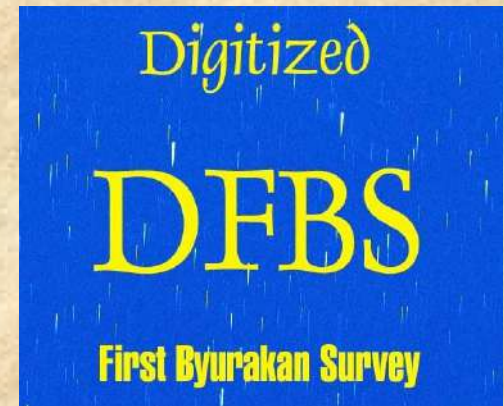
Founded in 2005

Based on DFBS and other Armenian databases

Member of International Virtual Observatory Alliance (IVOA, 2005)

Activities:

- Webpage with information on VO facilities and tools
- Collaboration with IIAP
- Collaboration with VO-France, GAVO, China-VO
- ASBD meetings 2015, 2020, 2025
- Grants: ANSEF, CRDF, ISTC (2), SCS-BMBF
- Summer Schools, other Educational projects

Ֆինանսները. 2015-2025թթ. մուտքեր												
#	Անվանում	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 11 ամիս
1	ԲՅՈՒՋԵ	258580.9	265654.2	275003.6	243053.0	243786.1	244101.4	271594.8	335400.3	354782.9	396086.0	365797.9
1.1	Բազային ֆինանսավորում	225038.0	228085.3	227821.3	212830.7	214562.3	215516.8	215516.8	244586.8	265065.8	280911.6	246400.6
1.2	Թեմատիկ ֆինանսավորում	12167.5	21821.0	26244.1	8683.9	4799.7	3264.0	43919.2	80590.0	77100.0	104090.0	87560.0
1.2.1	Թեմատիկ ֆինանսավորում ԳԱԱ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	10137.0
1.3	Պետական ֆինանսավորմամբ միջազգային ծրագրեր (ԳՊԿ)	2740.5	0.0	3136.0	3136.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1.4	Երիտասարդ գիտաշխատողների աջակցության ծրագիր	0.0	0.0	234.0	750.0	600.0	0.0	137.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1.5	Գիտական աստիճանի հավելավճարներ	9100.0	10637.0	8462.8	9450.0	8350.0	8100.0	7900.0	7950.0	8350.0	7819.3	6480.0
1.6	Արդյունավետ գիտաշխատողների ծրագիր	7425.0	2355.0	3645.0	3889.2	2778.0	3397.0	2187.4	1175.0	0.0	0.0	0.0
1.7	Ասպիրանտների կրթաթոշակ	900.0	900.0	737.5	437.5	137.5	290.0	720.0	720.0	330.0	0.0	0.0
1.8	Ասպիրանտների դեկավարման վճարներ	501.0	755.9	427.5	254.7	80.6	88.0	175.9	175.9	97.7	0.0	0.0
1.9	Նվիրաբերություն ԳԱԱ	0.0	0.0	1862.8	0.0	8815.2	11745.2	0.0		0.0	0.0	0.0
1.10	Գործուղում ԳԱԱ	393.1		1397.6	2271.0	2234.8	223.9	169.9	202.6	1257.4	1015.1	1634.6
1.11	Գիտական միջոցառումներ ԳԱԱ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3041.1
1.12	Գիտական միջոցառումներ ԳՊԿ	315.8	1100.0	1035.0	1350.0	1428.0	1476.5	868.6	0.0	2400.0	2250.0	2725.0
1.13	Պաշտպանության աջակցություն	0.0	0.0	0.0	0.0	400.0	0.0	0.0	0.0	182.0	0.0	176.0
1.14	Նպատակային	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	10031.5	0.0	0.0	0.0	7643.6
2	ԱՐՏԱԲՅՈՒՋԵ	32454.6	37389.8	94641.8	84198.7	57837.8	101172.2	32685.7	100609.5	142587.8	77667.3	45454.3
2.1	Ծառ. մատուցման պայմանագրեր / Ռուսաստան	0.0	29716.0	75563.1	59010.9	29555.6	87288.2	0.0	55274.2	83436.5	36244.4	0.0
2.2	Ծառայությունների մատուցում/այլ կազմակերպություններ	22972.1	990.0	7606.4	2328.4	0.0	0.0	1058.4	1359.0	0.0	5177.0	3076.2
2.3	Ծառ. մատ. / ՄՏՍ-Ղ.Տեղեկում և Ինկրիպտ, Ռադիոֆիզիայի ինստ.	0.0	680.0	480.0	2168.4	3360.0	3448.3	6129.0	9029.2	5115.1	4632.5	4246.5
2.4	Էքսկուրսիա, աստղացուցարան	714.5	1769.8	4851.4	11285.5	18122.9	5146.1	20707.8	28029.9	27421.4	24510.7	28535.8
2.5	Վարձակալություն/գիշերավարձ	3127.3	2649.0	4285.0	2858.0	2413.5	1935.0	1114.0	3389.4	3174.0	2180.0	2306.0
2.6	Բնակ.սպասարկում	256.0	192.0	192.0	568.5	768.0	351.0	262.0	240.0	160.0	130.0	80.0
2.7	Էլեկտրաէներգիայի և գազի փոխհատուցում / նաև աշխատակիցներից պահում	1100.6	916.9	1653.9	2044.2	1907.5	1210.6	2268.8	1680.2	1694.0	1672.9	2019.1
2.8	Նվիրաբերություն / դրամաշնորհ միջ., օտար. և տեղական կազմ.	3279.8	476.1	0.0	3154.8	1556.6	331.3	314.7	1607.6	5591.8	3119.8	5190.7
2.9	Այլ եկամուտներ / ԱՊՊԱ փոխհատուցում և մարզպետարան	1004.3	0.0	10.0	780.0	153.7	1461.7	831.0	0.0	15995.0	0.0	0.0
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	291035.5	303044.0	369645.4	327251.7	301623.9	345273.6	304280.5	436009.8	497370.7	473753.3	411252.2

Ֆինանսները. 2024-2025թթ. ծախսերը

#	Ծախսեր	2024	%	2025	%
1	Աշխատավարձ (ԱՎՈՒՄ) 11-ամիս	334805.1	80.78	334659.1	80.52
	Այդ թվում՝ քաղ. իրավական պայմանագիր	2187.0	0.53	619.7	0.15
2	Էլեկտրաէներգիայի վճար	10291.2	2.48	7848.0	1.89
3	Գազի վճար	5630.0	1.36	5662.0	1.36
4	Տրանսպորտային ծախսեր	8089.4	1.95	7754.6	1.87
5	Համակարգչային տեխնիկա	6594.7	1.59	6333.9	1.52
6	Գործուղում	13007.7	3.14	21555.1	5.19
7	Ներկայացուցչական ծախսեր	7285.0	1.76	9342.6	2.25
8	Շինարարական ապրանքներ	3099.1	0.75	594.9	0.14
9	Տնտեսական ապրանքներ	6474.2	1.56	5557.3	1.34
10	Հարկեր	10916.4	2.63	10682.1	2.57
11	Այլ ծախսեր	6095.8	1.47	5632.8	1.36
	Ընդամենը (առանց ԱՎՈՒՄ)	79670.5	19.22	80963.3	19.48
	Ընդամենը	414475.6	100.00	415622.4	100.00

Ֆինանսները. աշխատավարձեր

Պաշտոն	2021թ.	2022թ.	2023թ.	2024թ.	2025թ.
ԳՀ բաժնի վարիչ	+12000	350000	400000	450000	477000
Լաբ.վար., խմբի ղեկ.	175000	230000	280000	350000	410000
Գլխավոր գիտաշխ.	165000	367000	450000	500000	552000
Առաջատար գ.ա.	150000	250000	350000	420000	443000
Ավագ գիտաշխ.	135000	200000	250000	300000	343000
Գիտաշխատող	120000	150000	200000	230000	275000
Կրտսեր գիտաշխ.	105000	120000	150000	180000	210000
Ավագ ինժեներ	125000	110000	130000	156000	179000
Ավագ լաբորանտ	95000	110000	130000	156000	179000
Ինժեներ	100000	102500	110000	120000	138000
Լաբորանտ	95000	102500	110000	120000	138000
Գիտ. դոկտոր	50000	50000	50000	50000	50000
Գիտ. թեկնածու	25000	25000	25000	25000	25000
ԳԿ առաջ. հետ.	-	300000	300000	300000	300000
ԳԿ թեմատիկ	100000	100000	100000	100000	100000

Լրացուցիչ ֆինանսական աղբյուրներ

«Աստղաֆիզիկայի» հոդվ. հոնորարներ	120000-80000
«ԲԱ հաղորդումների» հոդվածների հոնորարներ	40000
Հոդվածների գրախոսություն	5000
Թեզերի գրախոսություն, կարծիք	70000
Հրավիրված սեմինարներ	30000
«ԲԱ հաղորդումների» լավագույն հոդված	300000
ՀԱԸ (ArAS) տարեկան մրցանակ	200000
Գործուղումների օրապահիկ	20000/օր
Կազմակերպական աշխ. պարգևավճարներ	20000-100000
Սոցիալական ծրագրով վճարներ	50000-100000
ԲԱ լրացուցիչ աշխատանք	20000-200000
ԲԿԳԿ դրամաշնորհներ	100000-300000
Լրացուցիչ դրամաշնորհներ (ANSEF և այլ)	40000

Խնդիրներ

- **ՀՀ ԳԱԱ կազմից դուրս գալը, խոշորացում, Ակադեմիական քաղաք**
- **Աշխատանքի հաճախումը**
- **ԲԱ ռազմավարությունը, դիտակների ռազմավարությունը**
- **Մասնակցությունը միջազգային խոշոր ծրագրերին**
- **Ժամանակակից դիտողական սարքավորման պակասը**
- **Աստղադիտակների ռազմավարությունը, 2.6մ աստղադիտակի անարդյունավետ աշխատանքը**
- **Երիտասարդ մասնագետների պակասը, կադրերի ներհոսքը**
- **Որակյալ ինժեներների պակասը**
- **Ժամանակակից գիտական միջավայրի ստեղծումը**
- **Գիտության թերի ֆինանսավորումը**
- **Միջճյուղային գիտությունների թերի զարգացումը**
- **Կիրառական նախագծերի պակասը**
- **ԲԱ շինությունների վերանորոգման կարիքը**
- **Աստղագիտ. կրթության հարցերը, (հայերեն) համացանցային էջեր**
- **Բարեփոխումների դանդաղ ընթացքը**

ԲԱ միջազգային ինտեգրումը

Հայաստանի/ԲԱ մասնակցությունը միջազգային խոշոր գիտական և տեխնիկական ծրագրերին

- **IAU National member** (85 National members)
- **IAU OAD** (11 Regional Centres), **IAU OAE/OAO**
- **Astronomy & Astrophysics BoD** (29 countries)
- **ArAS – EAS Affiliated Society** (32 societies), **SREAC**
- **EAAS** – ArAS as representative in Armenia
- **ArVO – IVOA member** (20 National, 2 European and 1 International)
- **Armenia – IPDA member** (24 members, mainly Space agencies)
- **UNESCO – UNESCO MOW**, Conf.-s, VA-100 and AS-1400 anniversaries
- **WDS, CODATA, RDA, DCC**
- **SEAC, IAU WGAAC, Astronomy & World Heritage**
- **ESO** – joining ESO?
- **Astronet** – funding agencies
- **OPTICON** – collaboration of medium-size telescopes
- **Square Kilometer Array (SKA)** – in Armenia?

ԲԱ 2025թ. ամփոփ ցուցանիշները

Նախագծեր/դրամաշնորհներ	9
Համագործակցություն	16
Գրախոսվող հոդվածներ (12+6+29)	47
Գիտաժողովների հոդվածներ (8+2)	10
Ընդամենը հրապարակումներ (3+47+2+10+1)	63
Մասնակցություն գիտաժողովների	77
Զեկուցումներ (16+46+14)	76
Մասնակցություն դպրոցների	20
Մեմինարներ (27+4+5)	36
Միջոցառումներ (6+7+25)	38
Գործուղումներ (42+10)	52
ԲԱ այցելած գիտնականներ (24+128)	152
Ընդհանուր ժողովներ	2
ԳԽ նիստեր	14
Պաշտպանություններ	2

ԲԱ 2025թ. կարևորագույն փաստերը

Գիտական արդյունքները, գիտական հրապարակումները

ԲԿԳԿ նախագծերը՝ 2 Առաջատար, 2 Հեռավար լաբ.

Այլ նախագծեր՝ 2 ANSEF, 2 ՎՀ հետազոտական դրամաշնորհ 2.6մ և այլ աստղադիտակների աշխատանքները

Գիտաշխատողների աշխատավարձերի աճը

ԲԱ-AHԱ պայմանագրի ընթացքը և երկարաձգելը

E-ROAD – SWCA ROAD Erasmus+ նախագիծը

ԲԱ միջոցառումները՝ ռեկորդային թվով

Թեկնածուական 2 պաշտպանությունները

IAU OAE / NASE / GTTP 2025 դասընթացը

4RASS ամառային դպրոցը

ASBD-3 գիտաժողովը

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 2025թ. կոնֆերանսը

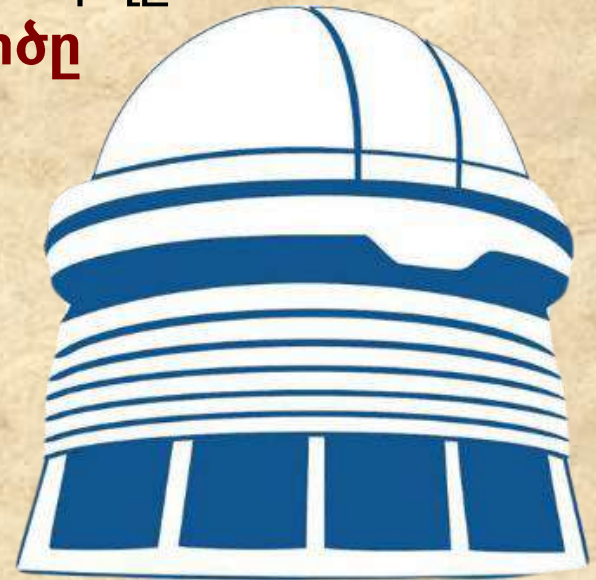
17-րդ հայ-վրացական կոլոքվիումը

EAS-2025 համագումարը՝ ԲԱ ռեկորդ. թվով մասնակցությունը (11)

Արտասահմանյան երիտասարդների հետաքրքրությունը

Արտասահմանյան լրատվամիջոցների հետաքրքրությունը

ԲԱ համացանցային կայքէջի էական համալրումը

Շնորհակալություն

ArAS Annual Prize

- 2024 – Naira AZATYAN, Arus HARUTYUNYAN
- 2023 – Arus HARUTYUNYAN
- 2022 – Naira AZATYAN
- 2021 – Gor MIKAYELIAN
- 2020 – Hasmik ANDREASYAN, Gor MIKAYELIAN
- 2019 – Naira AZATYAN
- 2018 – Sona FARMANYAN
- 2017 – Naira AZATYAN
- 2016 – Anahit SAMSONYAN
- 2015 – Artur HAKOBYAN
- 2014 – Guren PARONYAN
- 2013 – Hayk ABRAHAMYAN, Avet HARUTYUNYAN (Italy)
- 2012 – Vardan ADIBEKYAN (Portugal)
- 2011 – Marine AVTANDILYAN
- 2010 – Parandzem SINAMYAN
- 2009 – Lusine SARGSYAN
- 2008 – Vardan ADIBEKYAN, Artur HAKOBYAN
- 2007 – Igor CHILINGARIAN (USA)
- 2006 – Lilit HOVHANNISYAN, Parandzem SINAMYAN
- 2005 – Artak HARUTYUNYAN, Elena HOVHANNESSIAN
- 2004 – Lusine SARGSYAN

ՀԱԸ տարեկան մրցանակ – 2025

Արուս Հարությունյան

ԲԱ ավագ գիտաշխատող, ֆմգթ, ԵՊՀ դասախոս
ԲԿԳԿ հեռավար լաբորատորիաների հիմնադրման 24RL-
1C010 ծրագրի համադեկավար

ԲԱ ընդհանուր սեմինարների ղեկավար

2025թ. – գիտական հոդվածներ՝

Annals of Physics, Frontiers in Astronomy & Space Sciences

Գիտաժողովներ, զեկուցումներ, սեմինարներ

ՀԱԸ 2023 և 2024 թթ. տարեկան մրցանակի դափնեկիր

GTTP certificates

ARMENIAN ASTRONOMICAL SOCIETY

Հայկական Աստղագիտական Ընկերություն

Home

About

Membership

ArAS Awards

ArAS Newsletters

ArAS Annual Meetings

ArAS School Lectures

Contacts

Byurakan Observatory

Other Institutions

Famous Astronomers

Armenian Astronomers

Viktor Ambartsumian
International Prize

Digitized First
Byurakan Survey

Armenian Virtual
Observatory

Astronomical Education

Astronomy Schools

International Year of
Astronomy 2009

Amateur Astronomy

Archaeoastronomy

ANSEF Grants

Calendar of Events

Mass Media News

Useful Links

GTTP Certificates

2024	Derenik ANDREASYAN and Andranik SUKIASYAN
2023	Varduhi MKRTCHYAN and Lilit HOVHANNISYAN
2022	Naira AZATYAN and Gayane BALEYAN
2021	Ani DAVTYAN
2020	Ewelina GRADZKA
2019	Gor MIKAYELIAN and Arus HARUTYUNYAN
2018	Kristine MKRTUMYAN and Vardges MAMBREYAN
2017	Armine PATATANYAN
2016	Sona FARMANYAN (BAO, NAS RA)
2016	Levon ARAMYAN (BAO)
2015	Hayk ABRAHAMYAN (BAO)
2014	Sergey NERSISYAN (Armenian State Pedagogical University)
2014	Ashot HAKOBYAN (BAO)
2013	Robert SARGSYAN (Basic College of Armenian State Agrarian University)
2012	Avetik GRIGORYAN (Armenian Youth Aero-Space Club)
2011	Tigran NAZARYAN (BAO)
2011	Marietta GYULZADYAN (BAO, Physics-Mathematics School)

Activate Windows

Go to Settings to activate Windows.

Webmaster: [Gor Mikayelian](#)

GTTP հավաստագիր – 2025

Լիլիթ Դարբինյան Աննա Մանուկյան

ԲԱ 2025թ. միջոցառումների կազմակերպում.

11-րդ բյուրականյան գիտաճամբար (11BSC)

IAU OAE / NASE / GTTP դասընթացներ

Այլ միջոցառումներ